

D O B R E D I L O

A N D R É
G I D E
S A U L

S T A R Á R Í S E

DOBRÉ DÍLO

SVAZEK 47.

ANDRÉ GIDE

SAUL

A N D R É G I D E

S A U L

S T A R Á Ř Í Š E 1918

PŘELOŽIL JOSEF MAREK

Je tomu již šest let, co byl napsán tento kus. Jestliže jsem ho neuveřejnil hned, tedy proto, že jsem jej napsal nikoli pro knihu, nýbrž pro jeviště, a že po drahnou dobu jsem nepozbýval naděje, že jej tam uvidím.

Ježto však ani jediný ředitel se neodhodlal přimouti jej, rozhodl jsem se posléze, že jej dám na veřejnost takto; ne snad, že bych měl po krk čekání — ale nehledě k hodnotě díla mám za to, že je důležitá doba jeho vzniku. Slušné mladické dílo, jevílo by se třeba prostředním dílem zralého věku.

Někteří přátelé, kteří jsou pro svépomoc, mne upozorňují, že pro jeviště je nutný jedině netištěný kus, a že, uveřejňuje svého Saula, zříkám se uzříti jej kdy na prknech. Tím hůře. — Ale nemohu přitakati, že by tato zbožná úcta byla důvodná, ani že by hlavní kouzlo divadla bylo překvapení. Ostatně můj kus ho skýtá pramálo. Každý člověk trochu sčestlý zná již příběh, který mé drama předvádí; za něco krás, jež se v něm snad najdou, vděčím Bibli a neučinil jsem tuto takřka nic jiného, nežli že jsem uvedl na jeviště, co jest nepřírovnatelně vypravováno ve dvou knihách Samuelových.

D Ě J S T V Í I.

KRÁLOVSKÝ PALÁC

Prostranná síň, chudě zdobená; na pravo několikere dveře, vedoucí do paláce; na levo okna, zavřená spuštěnými oponami. V čele široký otvor; mohutné sloupy nahražují zeď, na pravo i na levo: uprostřed prostora mezi sloupy jest zastavěna obrovským trůnem. Průhled mezi sloupy stře se na taras a dále na zahrady; lze zahlédnouti vrcholky stromů. Jest noc. Vzadu na terase jest viděti krále Saula na modlitbách, ozářeného měsícem. Vedle něho spící číšník.

VÝJEV I.

Poodhrnutými oponami vstupují démonové. Jiní přicházejí s jiných stran.

DÉMONI: Královský palác? prosím.

PRVNÍ DÉMON: Tu jest.

DÉMONI: Cha! Cha! To se povedlo! Sešli jsme se a právě vy nás vítáte. Kudy jste se vlastně dostali sem?

PRVNÍ DÉMON: Pst! Pst! mluvte tišeji; tamo král. Ukazuje naň.

TŘETÍ DÉMON: Kde že? Spatří jej. Ach! A vedle něho?

PRVNÍ DÉMON: Číšník.

DRUHÝ DÉMON: Co dělá král?

TŘETÍ DÉMON: Spí?

PRVNÍ DÉMON: Ne, modlí se, mluv tišeji.

TŘETÍ DÉMON: Mluvím dosti potichu; vyruším-li ho pak se nemodlí dosti nahlas.

ČTVRTÝ DÉMON: Dělá co umí.

PRVNÍ DÉMON: Mlč přece, hňupe. Kde jsou ostatní?

DRUHÝ DÉMON: Přicházejí.

PRVNÍ DÉMON: Hola! Vejděte! Vejděte! — Jsou-li tu všichni? Vejdou noví démonové.

DRUHÝ DÉMON: To se nikdy dobře neví. Někteří ještě otálejí na poušti.

PRVNÍ DÉMON: A teď, rcete: pravda-li, že kázal pobíti všechny naše pány?

NĚKOLIK DÉMONŮ: Ano, všechny, všechny.

PÁTÝ DÉMON: Ne všechny. Nechal čarodějku endorskou.

DRUHÝ DÉMON: Ach! u ní nebyvalo opravdových démonů; leda nějaká neřečná potvůrka.

PRVNÍ DÉMON: Ale čaroději?

PÁTÝ DÉMON: Všichni pobíti — všichni!

PRVNÍ DÉMON: Pak tím hůře pro něj! Po něvadž nás vyhání, my, my napadneme krále Saula.

ČTVRTÝ DÉMON: Proč však dal pobíti čaroděje?

DRUHÝ DÉMON: Chytráku! aby sám jediný znal budoucnost.

ČTVRTÝ DÉMON: Aby sám jediný ji hledal, míníš?

TŘETÍ DÉMON: Tak dlouho ji hledáme, až přijde.

ŠESTÝ DÉMON: Která jest nejskrytější budoucnost?

PÁTÝ DÉMON: Ta, které nikdy nebude. Všichni se smějí.

PRVNÍ DÉMON: Hromado bláznů! Hledte, abyste zvážněli. Nejprve zabeřme obydlí: potom se můžete smáti. Rozděľme si spravedlivě práci podle toho, seč každý jest. Ať každý poví, co mu patří — šuškáni — a teprve až se ho otáží. — Ty tam vzadu, pověz: co to bereš? Odpověz čile.

ŠESTÝ DÉMON: Jeho číši. Zovu se hněv aneb šílenství; najde mne, až bude hledati opojení.

PRVNÍ DÉMON: Dobře. A ty?

PÁTÝ DÉMON: Já jeho lože, — a zovu se vilnost; já budu zde, až bude hledati spánku.

PRVNÍ DÉMON jinému: Ty se zoveš!

ČTVRTÝ DÉMON: Strach: a já usednu na jeho trůn, kde otřesu jeho nadějemi svým dechem jako plamenem svíce; a zovu se také pochybnost, až mu našeptám, co bude považovati za rady.

PRVNÍ DÉMON: Ty?

TŘETÍ DÉMON: Já uchopím jeho žezlo. Bude těžké jeho rukám a těžké na plecích druhých, až jím udeřím, ale křehké a tetelivé jako třtina, až se oň opře slabostí. Nazvu se svrchovaná moc.

JINÝ: na pokyn prvního: Já jeho purpur, a zovu se marnivost; neboť bude číře nahý pod svým purpurem; a zaduje-li vítr, zajektá zuby pod purpurem; a bude-li horko, nazvu se neslušnost.

PRVNÍ DÉMON: Já uchopím jeho korunu — a zovu se Zástup. — A teď, ach! drazí přátelé! smějme se! Hola! podejte mi mou korunu! zdvihněte můj purpur, který se vláčí! podržte můj oštěp! a neste přede mnou tuto číši, abych viděl, kterak král běží za ní — běží za ní ve vší slávě své! Vyšňoří se královými rouchy, ležícími na trůně; všecek sbor se seřadí v pitvorný průvod. Král se hýbe! Pozor! — Svítá! — Rychle! Na místa! — Zmizme!

Uloží roucha královská na místo na trůně a zmizí, jako by zanikali v trůně. Král Saul se zvolna blíží.

VÝJEV II.

SAUL: Jsem přece král Saul — leč od jisté chvíle nedaří se mi zvídati. Byla doba, kdy mi Hospodin odpovídal: jeť ovšem pravda, že jsem se ho dotazoval pořádku. Jitro co jitro říkal mi kněz, co jest mi činiti: to byla všecka budoucnost; i znal jsem ji. Budoucnost jsem tvořil já. — Přišli Filistínští; znepokojil jsem se; chtěl jsem se dotázat sám sebe; a od té chvíle Hospodin zmlkl. Jak tedy chtěl, abych jednal? abychom dobře jednali, třeba znáti budoucnost. — Nejdříve jsem po ní pátral ve hvězdách; po dvacet nocí jsem do nich trpělivě zíral. Nespatřil jsem ničeho, co by se týkalo Filistínských... ale co na tom! odkryl jsem toho, čím jsem zestárl: Jonathan, můj syn

Jonathan, není tím, jenž po mně dosedne na trůn, a rod můj tím vyhyne. Ale toho, jenž zaujme moje místo, toho se nemohu dozvědět a po dvacet nocí se dotazují; ba dnes v noci pokusil jsem se zase o modlitby. Noci jsou příliš krátké v létě; je takové vedro, že nikdo kolem mne neusne — nikdo, mimo mého unaveného číšníka; — třeba mi spánku druhých; jsem všecek zmaten. — Nejslabší šum, nejchabější vůně mne vzruší; mé smysly jsou nastraženy a nemine záchvěvu, jehož bych nepostíhl.

Této noci moji služebníci na můj rozkaz šli vyběhnout všechny čaroděje — ach! všechny čaroděje Israele. Neradno, aby ještě někdo mimo mne znal to tajemství. Až sám jediný budu znáti budoucnost, doufám, že ji budu moci změnit. — Teď jsou mrtvi; vím to: pocítil jsem o půlnoci, kterak mého tajemství přibývá, známého nyní jedině mně, jako by ho nabývalo v mém srdci — a skličuje mne. — Mám je!

Aj, hle den! — Kéž všecek palác procitne! Já si na chvíli zdřímnu. — Složil jsem této noci několik písní, které pošlu veleknězi; ať je zpívá a káže zpívat po všem království. Oděje se purpurem, položí si na hlavu korunu, uchopí žezlo a odchází řka: Aj! jsem ještě Saul — a služebnictva mého valný počet.

VÝJEV III.

DVĚ SLUŽEBNÍKŮ přichází s chvostišti na ramenou.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Hm! Nu! — viděl's?

DRUHÝ SLUŽEBNÍK (JOHEL): Koho?

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Krále.

DRUHÝ SLUŽEBNÍK (JOHEL): Krále?

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Nu, ovšem! Už třetí noc ho takto zastihujeme. Prchne, jakmile přijdeme na taras.

Nevím, co tu vlastně páše, ale jeho hubenost nepochodí jistě od modliteb. Metou síň — potom vyhrnou obrovskou oponu na levo. Vřine se světlo zvenčí.

DRUHÝ SLUŽEBNÍK, spatřil spícího číšníka: Aj!

Saki! — Hej! číšníku! Tady není místa k spánku. Hola! pst! co tu tropíš, hochu?

SAKI, probírá se ze spánku: Král...

PRVNÍ SLUŽEBNÍK, dělá jako by zametal: Král!

Jsem já; král metařů! Saki vstane. Ano! Mluvme o králi. Uspořádal si pěknou noc tady na tarasu! Což?

DRUHÝ SLUŽEBNÍK (JOHEL): Mlč přece, hňupe!... Pověz, pachole; král tu strávil noc?

SAKI: Ano.

JOHEL: Celou noc?

SAKI: Ano.

JOHEL: Celou noc — a noc jak noc?

SAKI: Již přes deset dní.

JOHEL: A ty, co ty děláš?

SAKI: Nalévám mu do číše.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: A on, co dělá?

SAKI: Pije.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Toť ohavné, přec, — král a opíjí se.

SAKI: Saul se neopíjí.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK, chechtaje se: Což mu nenaléváš jak se patří.

JOHEL: Mlč přece hňupe! — Nu jak? pachole; mluv. — Co tu tropí král celou noc?

SAKI: Říká, že by se rád opil, že však nemůže — a víno že není dosti silné; i hledí do nebes a mluví, jakoby byl sám.

JOHEL: Co říká?

SAKI: Nevím: jest viděti jen, že se náramně souží. Někdy poklekne na kolena jako k modlitbě, ale pak již ani necekne. Včera se mne tázal, umím-li se modlit; přitakal jsem, i vyzval mne, abych se modlil za proroky; myslil jsem, že žertuje a řekl jsem, že na proročích jest, aby se modlili za nás; i řekl, že třeba modlit se prve, než se staneme prorokem, poněvadž potom se k tomu již nedostaneme; — a potom ještě mnoho věcí, kterým jsem nerozuměl a z nichž mi bylo do smíchu i do pláče.

JOHEL: A pak?

SAKI: Řekl mi, že jistě jsem unaven, a ať si lehnu.

JOHEL: A tys usnul?

SAKI: A já jsem usnul.

Pomlčka.

JOHEL: Máš rádo krále, — pachole?

SAKI: Ano, mám krále rád; — náramně.

JOHEL: Tím hůře.

SAKI: Proč tím hůře?

JOHEL: Tím hůře, tím hůřel

SAKI: Ano, mám krále rád; je ke mně velice hodný; chce, abych si připil z jeho číše a usmívá se mile, když podotknu, že víno jest příliš silné. Mluví se mnou; říká, že jest blažen jen v noci — že však i v noci ho souží starosti denní. Říká, že byl blažen, když byl mlád a že nebyl vždy králem.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Šlaka!

SAKI: Jest pravda, že nebyl vždy králem?

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Pásal kozy, jako my.

SAKI: Tož jest pravda, co mi vypráví, že kdysi běžel předaleko pouští, dvacet dní a dvacet nocí, za oslicemi, jež se zaběhly; měl jsem za to, že žertuje, — neboť mi říkal, že nejblažnější byl právě tehdy, když hledal svých oslic v poušti — že však těch oslic nenašel; — pravil také, že za mlada byl překrásný — nejkrásnější ze synů Israele, jak mi řekl . . . Jest ještě překrásný, není-li pravda, král Saul?

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Poněkud unaven, král Saul — bude-li se takhle dále podnapíjetí noc jak noc pod hvězdami . . .

JOHEL: I mlč, hňupe! Jdi si lehnouti, pachole; po takových nocích jest jitro k tomu jen, aby se spalo. . . Stranou. Není s ním řeči, s tím pacholetem.

Saki odchází; první služebník mu vytrhne džbán z rukou.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Ej! nech to tu, slyšíš! —
Nepůjdeš spát se džbánem. . . Saki čeká. Nu!
Sbohem! Sbohem!

VÝJEV IV.

OBA SLUŽEBNÍCI

PRVNÍ SLUŽEBNÍK, pije. Je blázen.

JOHEL: Kdo?

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Král. Je blázen! — Pije. Je blázen! Vš, ať se opíjí celou noc tímto vínem; — nebo ať si je na modlitbách, má-li na srdci cosi, čeho se nezbaví; nebo ať si pozoruje hvězdy, aby vyčetl, jaké počasí bude zítra. . . ale tohle vše najednou! Pije. — Blázen je. Pije.

JOHEL, zaduman: I mlč, hňupe! — Stranou. . . Je příliš mlád a prostný — od něho se nedozvíme ničeho.

PRVNÍ SLUŽEBNÍK: Vida! Velekněz! . . . Vstává, když král se na lože běře. . .

VÝJEV V.

OBA SLUŽEBNÍCI, potom KRÁL

VELEKNĚZ, prvnímu služebníkovi: Jdi a zametej jinde.

První služebník odejde.

Nuže, Joheli! viděl's krále? — Povídal o něm? Co všš? Co všš? Pověz. Přišel jsem, prve než se rozbřeskne, neboť bylo by radno věděti, dříve než uvidí opět posly, čeho se držeti a jak čeliti novým rozhodnutím. Poslové se již vrátili; jejich ohavné dílo jest dokonáno; a křik lidu probudil krále, spí-li dosud.

JOHEL: Ne dosud, ale teprve. — Noc jak noc, již drahnou dobu, král probdíl na tarasu.

VELEKNĚZ: Pod širým nebem... Vida! Vida!...
Sám?

JOHEL: Ano... Ne: s číšníkem.

VELEKNĚZ: S pacholetem... Mluví — Nuže, pověz: co všš?

JOHEL: Tážete se mne příliš rychle — a pak nevím nic.

VELEKNĚZ: Co říká pachole?

JOHEL: Nic, co by stálo za řeč.

VELEKNĚZ: Je příliš mlád. Opsjí se král?

JOHEL: Říká, že se nemůže opít.

VELEKNĚZ: Hledejme tedy jinou příčinu.

JOHEL: Královna!

Královna vejde.

VELEKNĚZ k ní: Ještě nic, Paní, stále nic.

Ticho; po té:

KRÁLOVNA služebníku: Hovoří s číšníkem?

JOHEL: Nikoli; sám s sebou...

KRÁLOVNA: A... co říká?...

JOHEL: Hoch toho neumí pověděti.

VELEKNĚZ: Právě toho se obávám, Paní; jest příliš mlád.

KRÁLOVNA: Bude třeba nalézt jiného.

Služebník jakoby odchází. Velekněz jej zavolá.

VELEKNĚZ: Joheli!... ještě něco... Co říká

Sakí o králi?

JOHEL: Že ho má rád.

VELEKNĚZ, Královně: Nu, vidíte: připoutal si ho.

Johel odejde.

VÝJEV VI.

VELEKNĚZ A KRÁLOVNA

VELEKNĚZ: Není pochyby, Paní: Král má nějaké tajemství. Pátrá ve hvězdách. A dal-li vyhubiti čaroděje, tož, myslím, proto, že se dopátral a rád by byl sám, který zná... Královna jistě ví, že Saul teď tráví noci na tarasu...

KRÁLOVNA: Ach! Nabale! Jak bych to věděla?

Velekněz se usmívá. Och! tak dávno se již Saul ustranil... Nabale! dnes mého nepokoje přibylo a já si s tebou pohovořím déle. Nabale! Saul mne nikdy nemiloval. Tvářil se, když mne pojal za choť, jako by pro mne cítil nějaký zápal; leč to bylo nucené a netrvalo dlouho... a nemáš potuchy, Nabale, jak mrazila jeho objetí! Když jsem obtěžkala, ustala. Chvilí jsem se obávala, že mohu žárliti, ale neprávem jsem se obávala: nic se nestalo. Vím, vím, že měl souloužnice; nyní však je všechny vyhnal — a potom Nabale, povím-li ti to? — Jonathan, Jonathan jediný posel z něho. Vypadl

mi z lůna nedonošen a jako plod dosud zelený, který odumře aniž uzraje. Hanba nad výhonkem tak bídným potuchla v mně jen ponenáhlu. Záhy jsem ho odstavila a umínila jsem si, že jeho slabost svěřím jedině mužům, majíc za to, že životem mezi bojovníky podníť se trochu jeho odvaha... Ani mne vlastně nepoznal. Jsem královnou a ne jeho matkou. Bojí se mne, nemá mne rád. Dlouho trvalo, přiznávám se ti, než jsem utlumila všechnu vroucnost svého srdce, abych se zajímala, jako dnes, všecka svízelnými záležitostmi království. Saul je spokojen, že mi vůbec nepomohl; jeho nedbalost jest neuvěřitelná: vždyť se stále něčím zabývá. — Nabale! Nabale! co jsem vytrpěla prve, abych opět uzřela na jeho čele starost o tohoto chabého syna. Plížívala jsem se za ním, když bloudil zahradami, stínem chodeb palácových; nikdy jsem nespatriila, že by se usmíval; — a mé záští se obrátilo proti Saulovi, že skrze mne zplodil tak žalostného potomka k ohyzdnému obrazu svému.

VELEKNĚZ: Vždyť Saul jest překrásný.

KRÁLOVNA: Jonathan je také překrásný...

Vím. — Vím, — jeho slabost není bez líbeznosti; ale nenávidím jeho slabosti, Nabale; — nenávidím jí; nenávidím jí; nenávidím jí!

Což však jsem tě proto jen vyrušila z bohoslužby, abych s tebou mluvila o něm! Poslyš; netrápí mne nepokoj o krále; jsem ráda, je-li něčím zabrán. Milostná soužení jsou krutější,

drtivější než soužení o království; a pro tato zapomínám oněch. Ráda též cítím svou moc; ostatně kráľničeho nežádá zpět. Vše jde dobře: Hospodinu Israelovu zvětšenému bude se dařit i z mých rozkazů. A nyní, Nabale...

VELEKNĚZ: A nyní...!

KRÁLOVNA: Máme jej v hrsti, Nabale.

VELEKNĚZ: Ano; jenže již měsíc se nám docela vymkl.

KRÁLOVNA: Zdá se mi, že ničeho nezmohu, jakmile nevím, co si myslí. Filištínští jsou tu, čekají. Jediné Saul může dát rozkaz; já však jsem porouchala jeho vůli. Mohla jsem vše skrze něj. Poslouchal alespoň, co jsem mu namluvila tvými ústy. Ale nyní, jak říkáš se vymyká, a co Filištínští u bran, nepostupujíce ani necouvajíce, se baví liknavostí našich mužů, Saul je vidí s tarasů a zdá se, že se zajímá o cosi jiného...

VELEKNĚZ: Filištínští se baví, pravda; — ba dokonce, aby se nám lépe vysmáli vymyslí si cosi: totiž odporného muže, jménem Goliáše, jenž převyšuje o hlavu největší muže. Po čtyři dni vždy ráno zahlaholí polnice; malý odězec jde před velkým, jenž se prochází podél řad našeho vojska. Goliáš pozývá, kdo by se s ním chtěl utkatí bojem a navrhuje aby se touto zvláštní hrou rozhodla bitva. Naše vojsko naň hledí, mlčí, a nikdo nevystupuje, takže drzost obrova jest větší, jeho pohrdání posměšnější a potupa již přidává k tomu uráž-

livější. Za nedlouho se vyvýší, jako by již měl vítězství; vítězství bez boje, mrzké vítězství. Naši bojovníci sami si nevedou vážně: hrou jest jim tato válka; smíchy si z ní tropí; obojí lid spolu obchoduje, jakmile pomine ranní výzva prorazí hranice táborů, navštěvuje se a směšuje se; vyměňuje si nástroje, bohy, lásky, zboží; — Saul setrvává v mlčení a tuhý Israel se nechává ponenáhlu pronikati.

KRÁLOVNA: Ten obr, pravíš, se jmenuje. . . ?

VELEKNĚZ: Goliáš!

KRÁLOVNA: Nevíš o nikom proti němu?

VELEKNĚZ: Dosud o nikom.

KRÁLOVNA: A náhradou za číšníka?

VELEKNĚZ: Bradýř se tím zabývá. Ale proč jej nahrazovati? Král by cosi zatušil; přilnul k pacholeti. Třeba utvořiti novou stráž; zpěváka, hráče na kytaru, což vím?

KRÁLOVNA: Kdo však se podejme, aby Saula přiměl přijmouti ho? — Nedůvěřuje nám a nepřipouští k sobě cizince. . . Třeba, by ho bradýř Jonáš zpracoval; ví, jak jednati se Saulem; upravuje ho a král mu dopřává sluchu.

VELEKNĚZ: Přejde-li?

KRÁLOVNA: Se Saulem brzy.

VELEKNĚZ: Hle oba dva.

VÝJEV VII.

PŘEDEŠLÍ. — **SAUL** a **BRADÝŘ JONÁŠ**,
STRÁŽE, na to **JONATHAN** potom **POSLO-**
VÉ.

KRÁLOVNA chvatně: Pane můj, Saule, kterak jste strávil dnešní noc? Jste velice bled, jako by vám lesk luny tkvěl dosud na čele. Věřte mi, nečiníte dobře, prodléváte-li takto za noci na tarasu. Saul pokyne. Říká se, že úplňky jsou záhubny našim myšlenkám. Co takto bdíte, jako by se vám starost usídlila v čele.

SAUL: Och! nestarejte se o mne, Paní! Teprve co se mi uhostila starost v čele, bdím takto. Stráže vejdou. Strážím: Nuže! oni poslové?

PRVÁ STRÁŽ: Čekají, až král jich zavolá.

SAUL: Kde jsou?

PRVÁ STRÁŽ: Na dvoře.

SAUL: S lidem! Stranou. Chtěl jsem to vykonati potají.

KRÁLOVNA přistoupí: Pane můj, Saule, pravda-li, co se vypráví po paláci? Dal jste usmrtili proroky?

SAUL: Nikoli proroky, Paní; čaroděje. Víte dobře, že Hospodin jich nestrpí.

KRÁLOVNA: Kdo nám teď zvěstuje budoucnost?

SAUL křiče: Král. Stráži. Hola! zavolejte je!

Stráž odejde levou stranou, Jonathan vejde z prava.

SAUL spatře ho: Ajta! Kralevic Jonathan! Dobrý den. Jsem šťasten, vida vás v tuto hodinu.

Uvidíte, jak třeba vlásti. Jest na čase, abyste se zaučil. Přistupte.

Jonathan na levici králově. Královna na pravici.

KRÁLOVNA sklánějíc se: Opět tři bílé vlasy, pane můj! — Bradýři! špatně pečujete o krále. Až bude po radě, opět ho přečesete. — Jeho rysy jsou také unaveny, a jeho brada nedokonálá. . .

Řkouc to, blíží se k bradýřovi. Vejde stráž.

STRÁŽ: Pane, poslové jsou tu.

KRÁL: Ať vejdou.

Zatím co vchází poslové, královna potichu k bradýři:

KRÁLOVNA: Nuže?

BRADÝŘ: Nuže! Paní, našel jsem. Jest. . .

KRÁLOVNA: Mluv rychle. . .

Jejich hlasy jsou přehlušeny.

KRÁL: Eliphasi. Tobě jsem svěřil seznam.

ELIPHAS, z poslů: Tu jest. Podává jej a zatím co si jej prohlíží,

KRÁLOVNA bradýři: David, Pravíš?

BRADÝŘ: David betlémský. . .

KRÁL čta: Dva v Ramě: v Keile zaklínač: tři na hoře Bethel a čtyři na hoře Gilboa: u cisterny v Seku vykladač snů; v Mikmaši. . .

Čte dále potichu. — Královna přistoupila k veleknězi a když králův hlas utichne, je slyšet hlas královnin.

KRÁLOVNA veleknězi, jakoby dále: David.

VELEKNĚZ: David?

KRÁLOVNA: Syn Isaiův, ano, z Betléma. Pospěš a vyhledej ho v táboře. Velekněz odejde.

KRÁL: Nuže, rcete, — pravda; bili jste je ze

zadu, — či snad zpředu, protože spali? Ne-
spatřili vás tedy? Ničeho neřekli? Jonathan za-
vrávorá. Ale Jonathane. . . Jakže? vrávoráte!

JONATHAN: Ach, nikoli, otče. Vládneme.

SAUL: Opřete se o mne; čile! — Budte pevný. . .
A nemohu toho žádati po všech: jsem příliš
unaven dnešního rána; nic neřekli? . . . Ach!
řekl jsem vám, abyste každému vyrvali jazyk. . .

ELIPHAS: Učinili jsme tak.

SAUL Jonathanovi: Jsou tací, kteří i po smrti mluví.
Jonathan omdlí.

SAUL: Aj! hle, omdlévá! — Ach! Pokyne hněvivě.
Paní, odstraňte ho. — Fuj! jest jako žena. —
Jest příčinou, že se jich prabídně táži. . . Nuže,
jest hotovo, není-li pravda? Jsem rozhodně
nadmíru unaven. — Všichni jsou tu. Všichni. . .
a nikdo nepromluvil. — Jestliže někdo z vás
zaslechl, ať se varuje. . . Ale, opravdu, každému
z vás, služebníci věrní, dostane se odměny.
Hovoře tak král několikrát si rukou přemne čelo, s ně-
hož sejme korunu. Vstane a míří ke dveřím. Služebníci
a poslové odejdou. První stráž a bradýř na chvíli osamějí.

STRÁŽ: Co, medle, jest s králem? Jest nemo-
cen?

BRADÝŘ: Nedbej toho, nedbej; — já se oň
postarám.

STRÁŽ: Ale. . .

Vejde král. Vida, že poslové odešli, pokyne stráž a
tajemně:

SAUL: Dáš zabít ty posly. . .

Stráž zajde.

BRADÝŘ, KRÁL, potom **KRÁLOVNA.**

BRADÝŘ králi, jenž se vzdaluje : Vaše Milost mi dovoliž . . . pouhé osvěžení — pomazání . . . och! och! již z dálky vidím tuto vrásku . . . dvakrát potřeme touto masťou a nic již nebude znáti. Řka to vyjme z kapsy nástroje a posadí krále na židli na pravo. Aj, hle vlasy, jež královna právě označila. — Ach! pravda, že jsou pěkně bílé; ale ostatní jsou pěkně černé; a Vaše Milost není v letech. . . Jak zachovalá jest Vaše Milost! Saul pokyne. Přes všechny starosti o království. Saul znovu pokyne; bradýř přiloží mu pod oči líčidlo. pozor! . . . Zachovati si krásu. . . . Nic nevaď! trochu jsme se unavili poslední dobou. . .

SAUL: Já jsem se ne. . .

BRADÝŘ: Ne! ne! nehýbejte rty. . . Trochu jsem tuhle zastříhl bradu. . . Ach! chtěl jsem zpravití Vaši Výsost: dovedu připravití (toť vynález) nový druh šerbetu . . . z anýzu. . . ano, z anýzu! který je neobyčejně osvěžující a opíjí, ach! . . . Až žízeň Vaší Milosti mi prokáže čest a poručí. . . A málem bych zapomněl . . . Jaká roztržitost!

Královna tiše vchází zadem.

Zpěváček, o kterém jsem se zmínil. . .

SAUL: O nikom ses nezmínil.

BRADÝŘ: O nikom se nezmínil? . . . Kam jen

jsem dal hlavu? Báječný zpěvák, Pane... který zpívá a sám se doprovází na harfu...

KRÁL: Nuže?

BRADÝŘ: Nuže, našel jsem ho! Lisavě. Je zde.

KRÁL: Ale kdo tě o to žádal?...

BRADÝŘ: Vaše Výsost přece, vaše Výsost...: onehdy, když vycházela z lázně zvolala: ach! Kéž alespoň trochu hudby... Ale teď jest příliš unavena; nevzpomíná si.

SAUL: Ech! nech mne na pokoji se svým harfenkem. — Nechci nikoho, rozumíš, nikoho k sobě. — Přines mi jen své šerbety, neboť mám žízeň.

KRÁLOVNA, jež se přiblížila: Proč ho neposlechnete, drahý choť? sličný kytarista? Drahý choť srdce mého; hráč na lyru, aby trochu zaplašil vaši mrzutost...

SAUL: Aj! Paní Královna: — jakmile ona mi jej nabízí, jistě to nebude k mému dobru.

KRÁLOVNA: Pozorovala jsem již, že hudba, ba i válečné troubení působí skvěle na vaše ochablé schopnosti.

SAUL stranou: Ta žena mne nenávidí.

KRÁLOVNA: Často duch, roztěkaný svým nepokojem, za zpěvu harfy se oddá lehce spánku...

SAUL stranou, vstane: Je mi odporna.

KRÁLOVNA: Nebo zbavuje se všeho nečistého v sobě, odvrhuje v pomatených slovech co...

SAUL: Mlčte, Paní! naposlouchal jsem se vás již do syta. Odejde.

VÝJEV IX.

KRÁLOVNA, BRADÝŘ

KRÁLOVNA: Nuže, bradýři!

BRADÝŘ: Inu, Paní, třeba od toho upustíti.

KRÁLOVNA: Jakže ty klesáš na mysli? Pokoušejme se neustále; Král neví nikdy, čeho si žádá. Sečkejme, až jej spatří.

BRADÝŘ: Tu jest.

Rozmlouvajíce přicházejí David a velekněz.

VÝJEV X.

PŘEDEŠLÍ — potom **VELEKNĚZ** a **DAVID**.

KRÁLOVNA: Je věru krásný!

VELEKNĚZ, za kulisami: Bíti se s Goliášem...

Jaký žert! Vejdou. Uvěřila byste, Paní, že tento mládeneček chce...

KRÁLOVNA: Slyším. — Ale vždyť je příliš mlád!

BRADÝŘ: Toť on.

KRÁLOVNA: Mlč. Bradýř odejde. Vy jste David? David betlémský. Daud, jak tam říkají.

DAVID, s důrazem: David — ano Paní.

KRÁLOVNA: Hledala jsem vás, Davide.

DAVID: Hledal jsem vás, Paní.

KRÁLOVNA popuzena: Davide! — A proč, Davide, jste mne hledal?

DAVID: Abych vás požádal, byste mi dovolila bíti se.

KRÁLOVNA: S obrem! Myslíte to vážně?

DAVID: Co Paní? — Výzvu obrovu?

KRÁLOVNA: Vaši, Davide.

DAVID: Pochybujete o tom?

KRÁLOVNA, ulpí na něm pohledem: Ne. — Jste však ještě mládeneček, Davide. Opravdu mládeneček? kolik je vám let?

DAVID: Jest mi sedmnáct let.

KRÁLOVNA: Sedmnáct let! — A umíš vlásti zbraní?

DAVID: Ne. dosud jsem žil na horách. Jsem pastýř. Ale nebíl-li jsem se s lidmi, bíl jsem se s medvědy, kteří se vrhali na mé stádo; — s medvědy, a někdy i se lvy.

KRÁLOVNA k veleknězi: Opravdu má udatné vzezření. — Přece jsi ho zastihl v táboře, vid'?

Jak ses vydal z Betléma?

DAVID: Och! před několika dny a pro maličkost. Šel jsem se jen podívat za bratry a donést jim od otce medové koláče, jež jim upekli. Jsem mladší než oni. Jsou ve vašem vojstě; ale ve vašem vojstě není nikoho, kdo by se odvážil bít. Všichni mají strach. A všichni se mi vysmáli, když jsem se jim zmínil, že vejdou v boj s Goliášem. Nechtěli mne pustit. Hněvivě. Ba i moji bratři mne tupili. Proto jsem přišel za vámi.

KRÁLOVNA: Nesměji se ti, šlechetný Davide.

DAVID: A vy byste mne pustila?

KRÁLOVNA: Sečkej ještě.

VELEKNĚZ: Jakže! chcete, Paní? . . .

KRÁLOVNA: Zkusme to. Líbí se mi. Nabale, máme zbroj?

VELEKNĚZ usmívaje se: Zbroj královu, Paní. Leží ladem.

KRÁLOVNA: Kralevic Jonathan se jí nemůže odfti.

VELEKNĚZ: Ano; ale David je silnější.

KRÁLOVNA: Jdi a vyhledej ho. Patříc za služebním, jenž odchází: Kdo jde právě po tarasu? — Není-li to kralevic Jonathan? — Zavolejte ho.

VÝJEV XI.

PŘEDEŠLÍ — JONATHAN.

KRÁLOVNA Davidovi: Toť Jonathan, syn můj; zamiluješ si ho jako bratra. Není-li pravda, Jonathane? Nuže, děti, obejměte se. Velekněz: Vizte, jak jsou takto líbezní. — Jakže, kralevici Jonathane, vy se usmíváte! Nikdy jsem vás neuzřela usmívati se.

JONATHAN: Usmívám se na Davida, Paní.

KRÁLOVNA: Ráda věřím. — Půjde v boj.

JONATHAN: S Goliášem! Je to pravda, Davide? Přinášejí odění.

KRÁLOVNA: Ejhle, králova zbroj.

DAVID uchopí přilbu a nasadí si ji na chvíli na hlavu; potěškává zbroj: Ne, nevezmu si nic. Budu se bít jak jsem.

KRÁLOVNA: Ale toť šlenství, Davide.

DAVID: Odpusťte, Paní; všechno to břímě by spíše vadilo mé odvaze, než mne chránilo. Nebojím se ničeho, věda, že Hospodin Izraelův mne chrání. Půjdu jak jsem, jediné s prakem, s nímž umím obratně vládnouti.

Služebník, který přinesl zbroj a zůstal tu, odnáší ji.

Královna a velekněz pohlédnou na sebe.

VELEKNĚZ: Paní, nechme jich. — Zdá se chra-
brý.

Vzdalují se pomalu, aniž ještě odešli. David a Jonathan jsou v popředí jeviště.

JONATHAN: Davide, vezměte si můj prak, chcete?

DAVID jej vezme, prohlédne a vrací jej: Jsem zvyklý na svůj. Jest lepší.

JONATHAN: Tož si vezměte tyto oblázky.

DAVID, táž hra: Nejsou dosti ostré.

KRÁLOVNA v pozadí divadla: Pojďme! velekněže, pojdte! — Ať se dořečí. — Nechme jich. Jsou to děti. Odejdou.

JONATHAN: Davide, co vám tedy dám? Mám vás přece rád...

DAVID: KraleVICI...

JONATHAN: Ach! neřkejte mi: kraleVICI! Říkejte mi prostě Jonathane. Nikdo mi zde tak neřká, ale vždy: KraleVICI Jonathane! — I můj otec a má matka... — Jsem toho syt.

DAVID: Můj otec a má matka v Betlémě mi říkají Daud — a naopak, jen oni tak říkají.

JONATHAN: Tož jak vás budu jmenovati já?

DAVID: Jako oni: také Daud. Chcete, Jonathaně?

JONATHAN: Jděte a zvítězte, Daude! — S farasu se budu na vás dívatí.

KONEC PRVNÍHO DĚJSTVÍ

DĚJSTVÍ II.

Táž dekorace jako v prvním dějství, ale plná světla. Všechny opony na levo jsou vyhrnuty. Hemží se lidem, jenž tvoří rušné skupiny. Johel vejde s bradýřem z prava.

VÝJEV I.

SKUPINA MUŽŮ.

PRVNÍ MUŽ: Říkám ti, že se přišel podívatí za svými bratry.

DRUHÝ MUŽ: Nikoli, aby bojoval s Filistínskými.

TŘETÍ MUŽ: I jděte! Což pak o tom mohl zvědětí v Betlémě? Královna pro něj poslala, aby se šel bítí.

ČTVRTÝ MUŽ: Ano, když ho uzřela; jenže tím se nevysvětlí, jak se dostal do paláce.

DRUHÝ MUŽ: Dostal se do paláce?

ČTVRTÝ MUŽ: Ani kterak mluvil s královnou.

PRVNÍ MUŽ: Mluvil s královnou!

Přistoupí jiný.

PÁTÝ MUŽ: Nechte toho! Nebyl by přišel ke králi, kdyby král byl nehledal hráče na harfu.

Přibude jiný.

ŠESTÝ MUŽ: Nebyl by přišel ke královně, kdyby král nebyl měl tajemství...

DRUHÝ MUŽ: Ach! královo tajemství!! — Chceš znáti královo tajemství? Skloní se k prvnímu muži a šeptá mu cosi do ucha.

PRVNÍ MUŽ se zasměje hlasitě, — třetímu muži: Chceš znáti tajemství královo?

Šeptá mu do ucha, — třetí se nahlas zasměje:

Kdo chceš znáti královo tajemství?

TŘETÍ MUŽ: Deset drachem za královo tajemství!

Jiný přistoupil za posledních slov.

SEDMÝ MUŽ: Hoj! Já mám tajemství, jako král. Seběhnou se kolem něho. Totiž: před smrtí zašel veliký Samuel do Betléma; poslal si pro Davida a na dvorku, kde toho nikdo neviděl, vzal olej a pomazal ho — jako učinil dříve Saulovi... Třicet drachem.

Johel a bradýř se přiblížili.

JOHEL: Tajemství, které by stálo mnohem více, starý brepto.

SEDMÝ MUŽ: Kolik?

JOHEL: Tvou hlavu, chytráku! — Měj se na pozoru, aby nikdo...

Někteří odstoupí, potom zmizí.

SEDMÝ MUŽ: Ach! jaký nevděk sklízí člověk za svou důvěřivost!

VÝJEV II.

JOHEL a BRADÝŘ

JOHEL: Král to ví?

BRADÝŘ: Jistě ne. — A královna?

JOHEL, hroze mu: Bradýři! měj se na pozoru...

BRADÝŘ, touž hrou: Joheli! varuj se...

JOHEL rozradován a jakoby jat náhlou příchylností:
Toho milého bradýře!

BRADÝŘ: touž hrou: Toho znamenitého Johe-
la!...

Zavěsí se do sebe a vycházejí. Venku křik.

Ale ten všechen křik ...

JOHEL: Průvod Davidův táhne mimo.

Ostatní muži chvátají za nimi. Křik pod tarasem stále
hlučnější.

BRADÝŘ: Sejděmež rychle.

Jonathan a Saki míří na taras.

VÝJEV III.

JONATHAN A SAKI

SAKI: Ne, kralevici — odtud uvidíte lépe.

JONATHAN: Nuže, Saki, vypravuj znovu ...

· sám a sám! s pouhým prakem! — Jistě jsi
ho viděl, ach! jak vítězné vzezření měl! — Jest
mi přítelem, všš... Objeví se Saul. Však pojd',
hle, otec ...

Jeviště se vyklidí.

VÝJEV IV.

Jeviště je vyklizeno příchodem Saulovým.

SAUL: Dosáhnu samoty! ale proto, že přede
mnou prchají! Ajta! ten dobyvatel ... přived'-
te mi ho. Zlobím se naň. — Zlobím se nára-
mně na všechny. — Ten ječivý lid jest mi na

obtíž. Takový jásoť — o nějž zkracují mne — pro náhodný úspěch! — mně tak nejásali, za mých krušných vítězství... Ach! Paní královno, vybíráte si lidi! — Mládeneček, řekli mi... proč? aby mne uklidnili? — Kdo mu dal právo zvítěziti?! — Vy snad! Já ne. Mluví procházejí se a prochází se i počátkem příštího výjevu. — Objeví se strážé u dveří v levo.

VÝJEV V.

SAUL a DAVID, STRÁŽE.

SAUL: Hola! Přiveďte mi ho. Ech! vždyť je pastýřem, ten dobyvatel! Pravda, že je docela mlád. — Ach! proto, že jest strašně krásný. Tyto tři věty jsou vyřčeny hlasem tišším a tišším. Saul, kráčeje přes jeviště, uzří Davida nejprve ze zadu. Přiblíží se. Nahlas a hněvivě. Vždyť jeho ruce jsou dosud zakrváceny! Prohlíží si ho se všech stran. Je všecek zbrocen krví!... Nejprve se sluší očistiti se!... Vy, strážé! proč jste ho na to neupozornily? Nic krvavého sem nemá přístupu! David se pohne, jako by odcházel. Ne! ať zůstane! — Maličký obrobijče, zlobím se na vás náramně. Kráčí velikými kroky. Po krátké pomlčce:

DAVID: Proč se na mne hněváte, králi Saule?

Zvítězil jsem, pravda, — ne však proti vám.

SAUL: Ale kdo vám to dovolil?

DAVID: Královna mi...

SAUL: Královna — tak. Pamatujte si, že není královny v Israeli. Je toliko žena králova.

DAVID, po pomlce: Proč bych vás dráždil, Pane? — Jsem vám oddán.

SAUL: Ach! jeho hlas padá na můj hněv jako rosa nebeská na zvířený prach! . . . Nahlas. Nechte mne o samotě. . . David chce odejít. S ním.

Strážte odejdou.

VÝJEV VI.

DAVID a KRÁL.

SAUL, stále chodě: Vypadám řádně rozezlen, což? David mlčí. Nu, mluv! — Tvé jméno? Jak se jmenuješ?

DAVID: David.

SAUL: David... David... Moabitě říkají: Daud. — Chceš, budu tě nazývat Daudem.

DAVID: Ne.

SAUL: Ne! — Proč? Dovol, abych tě tak nazýval. . . Líbí se mi zvátí tě Daudem.

DAVID: Kdosi mi tak již říká; slíbil jsem mu, že jediný. . .

SAUL: Kdosi? — Kdo?

David mlčí.

SAUL: Pasáčku, rád bych to věděl. Jsem tvůj král.

DAVID: Vaše právo nesahá za vaši moc.

SAUL: Za mou moc! Co děláš, zpěčuje-li se tě poslechnouti koza tvého stáda?

DAVID: Udeřím ji.

SAUL: Ty se zpěčuješ neustále?

DAVID: Udeřte mne.

SAUL napřáhne oštěp, potom se uklidní: Miluješ Boha?

DAVID: V lásce k němu jest síla má.

SAUL: Jsi tak silen, Davide?

DAVID: ON jest přesilný.

SAUL, pomlčev: A co teď míníš učiniti?

DAVID: Vráťím se do Betléma, vlasti své.

SAUL: Ne, Davide. — Poslyš! Rád bych tě připoutal k sobě. . . Královna se mi zmínila o hráči na harfu; neznám jejího, ale. . .

DAVID: To jsem byl já.

SAUL se zakaboní, potom se vzpomíná: Ach! — Vy tedy umíte hrát. . . — Však hle královnu! Snad vás hledá. — Nechám vás samotny. Myslím, že si máte co říci. Na oko odchází, skryje se však za sloup.

VÝJEV VII.

KRÁLOVNA, DAVID, SAUL ukryt.

Královna přichází z prava, hovoříc s veleknězem. — Spatří Davida.

KRÁLOVNA, k veleknězi: Tu jest. Nech nás samotny.

Velekněz odejde.

Ach! Davide! Posléze vás nalézám a, sláva Bohu! pokryta slávou. S počátku, ač jste byl

líbezný, viděla jsem ve vás toliko pastýře, ale zkrásněl jste vítězstvím a nyní vás vidím jediné vítězem. Odkud vaše starost, Davide? máte tak starostlivou tvář. Vím, že král právě s vámi mluvil hrubě. Pro to snad?

DAVID: Ne, Paní; král ponenáhlu utlumil příkrost prvních slov a brzy se mnou mluvil laskavě.

KRÁLOVNA: Také předlouho? — Byli jste spolu sami, pravda-li?

DAVID: Ano; chvli.

SAUL ukryt: Jsou příliš daleko. Nic neslyším.

KRÁLOVNA: Opravdu, nečiníte dobře, Davide, kormoutíte-li se těmi věcmi. Králův rozmar vás netrápiž: neznamená mnoho; jest nevlídný a často nepřátelský bez příčiny; ustavičně se mění. . .

DAVID: Nekormoutím se tím ani trochu, Paní. Král byl ke mně hodný.

KRÁLOVNA: Jsem tomu ráda, Davide. Jest pravda, že vaše krása se nemůže nelíbiti, ale dobrotakrálova, o níž pravíte, prospěje značně naší věci. Neboť smýšlím s vámi dobře Davide: vaše nedávná odvaha zasluhuje jiné odměny nežli jáсотu nadšeného hloupého davu. . . Vidím, že dovedete mluvit s králem, když jeho trudný rozmar se změnil, an s vámi rozmlouval, a . . . především, Davide, uvažte: nezapomeňte, že touto ctí jste povinován mně! . . .

DAVID: A jakou ctí, Paní?

KRÁLOVNA: Že jste zpěvákem u krále.

DAVID: Promiňte, Paní, vím-li již. . .

KRÁLOVNA: Ach! velebněz vám již pověděl?

DAVID: Ne.

KRÁLOVNA: Bradýř?

DAVID: . . . Ostatně sám král mne rovněž žádal . . .

KRÁLOVNA: Ach!

DAVID: Jste jakoby pohněvána proto? . . .

KRÁLOVNA: A proč pohněvána? Davide, není-liž naopak lépe, setkají-li se takto ve vás naše přání? . . . A vy, co jste mu odpověděl? Přiblíží se králi.

DAVID: Právě jste vešla a král odešel dříve, než jsem mu odpověděl. Přiblíží se ještě více.

KRÁLOVNA: Tož . . . nyní — odpovězte.

DAVID: Ale vždyť tu není krále, Paní.

SAUL ^{ukryt:} Dobře, odvážný Davide!

KRÁLOVNA: Davide, vašemu mládí třeba poučení. Král Saul nemá té moci, jak se domníváte.

SAUL ^{ukryt:} Aj! Aj!

KRÁLOVNA: Kdysi vím, byl králem, slyoucím moudrostí a odvahou; nyní však jeho vůle ochabla; třeba mu, aby byl veden a já jsem, která často volím jeho rozhodnutí. — Tak myšlenka, aby měl po boku zpěváka, — jest má, přijímá ji: — a tím lépe, jste-li vy tím zpěvákem. Ale pochopte také, Davide, že král, unaven špatnými myšlenkami, potřebuje, abych nad ním neustále bděla.

SAUL ukryt: Mějte se na pozoru, Paní! .

KRÁLOVNA: Se mnou však málo hovoří; jsem u něho zřídka... Jeho nejnepatrnější slovo, jeho nejnepatrnější posuněk, vše, čím se podává a co osvětluje jeho chorobný stav, zbystří mou péči. O všem budiž mi podána zpráva.

DAVID: Paní!

KRÁLOVNA: Davide, nevykládejte mi ve zlém těchto slov. Co by byl váš král bez mé péče? Pomůžete mi. My oba se třeba časem pokusíme vyvážití jeho trudy. Zvíte o nich dříve než já, povíte mi o nich — a oba dva... Ale vy ani nedutáte... odpovězte mi... Ach! Zdáte se příliš bojácný na dobyvatele! a klopíte oči, když já je zdvihám — na vás — Daude — takto ještě líbeznější... Pohladí ho po líci.

DAVID: Ach! Paní! Král...

Saul vyskočí zpoza sloupu. David uprchne.

VÝJEV VIII.

SAUL, KRÁLOVNA.

SAUL: Daude!! — Dosti! Paní, dosti! — Vidíte dobře, že toto pachole... Neprchej přece, Davide! — Nepronásleduji tě, Davide, a viz: nikoli tebe biji. Uchopí královnu za roucho a za vlasy u smýká jí po zemi.

KRÁLOVNA: Žárliv snad! — vy!!

SAUL: Ach! nežertujte Paní... Strašlivě žárliv! Bodne ji několikrát oštěpem.

KRÁLOVNA: Hnusný Saule! Málo jsem tě nenáviděla, neprozřetelná!... Všechna tíže tvé koruny padniž nyní na tebe sama! — Uzamkni svou starost! chraň si ji! — Nebezpečný králi Saule! buď nebezpečen od nyníška sám sobě! Uvidím, dovedeš-li svého tajemství skryti před mrtvými... Nevěřím, že by bylo tak strašné. Zemře.

SAUL, skloněný nad královnou: Mýlíte se, Paní. Tajemství, kterého hledáte, jest jiné....

VÝJEV IX.

Jeviště představuje Saulovou komnatu. Jest chabě osvětlena jedinou čadivou lampou. Není tam nábytku. Na pravo lože. Na levo okno. Asi uprostřed jakýsi trůn, prodloužený v pravo i v levo lavicemi tak, aby bylo lze přisednouti si těsně k trůnu. Král Saul jest oděn jako předešle svým nachovým pláštěm. Na hlavě má korunu.

SAUL, bera se ke dveřím, jež pečlivě zavírá: Ach! čekám na noc... Spustí oponu nade dveřmi, obrátí se, rozhlíží se. A teď jsem sám... Sedne si.

SBOR DÉMONŮ, vynořiv se ihned se sesedá kruhem před ním. Jeho hlasy splývají s hlasem Saulovým v slovo: Uvažujme.

SAUL, dosud jich nevída: Je tu klidněji než na tarasu. A Saki se mne dovolil, aby dnes večer pobyl s Jonathanem...

DÉMON, dokončuje větu: A Davidem.

SAUL: Ano. Ostatně jsem raději sám... Tam

dole mi vadí vůně; a z hvězd již ničeho nevyzírám; nevidím do nich.

PRVNÍ DÉMON: Jestli se rozhovoří sám jediný, víte, že to nebude zábavno! Živá — ostatní se protahují.

SAUL, pokračuje: Čaroději...

DRUHÝ DÉMON: Vše jde tak, jako by nás tu nebylo.

SAUL: Snad cosi viděli?

TŘETÍ DÉMON: Za maličko nás do toho připlete.

SAUL: Co věděli? Měl jsem si některého nechat.

ČTVRTÝ DÉMON: Ani nás nepřipustí k slovu.

PRVNÍ DÉMON: Trpělivost!

SAUL zírá upřeně na démony nevida jich: Neboť má mysl tu plaše stane a upne se na nějaký bod.

PÁTÝ DÉMON: Neškodilo by pokusit se o několik náповědí.

SAUL: Zdá se mi, že napínám značně pozornost; ale nevím nač to jest.

ŠESTÝ DÉMON: Nuže toť na Davida.

SAUL: Rádi by poznali mé tajemství; ale což je znám sám? Mám jich více.

PRVNÍ DÉMON: Víš, před námi ti netřeba se ostýchat.

SAUL: Teď chápu, proč jsem tak málo miloval královnu! Příliš snadno jsem vedl cudný život v mládí. Projevoval jsem mnoho ctností... Ach! rád bych si blahopřál, že jsem se zbavil královny — promyslel výhody...

SEDMÝ DÉMON: Také by bylo radno...

SAUL: (Což jsem si říkal. . .) odstraniti rovněž i velekněze. . . Je více otázek v Israeli, než odpovědí, které na ně dovede dáti. Táži-li se ho, netáži se vlastně jeho. Jest více odpovědí na nebi, než otázek na rtech lidí. . .

SEDMÝ DÉMON: Ale. . .

SAUL: Jsou odpovědi, které si dají na čas.

TŘETÍ DÉMON, společně s čtvrtým: Nebo, jichž nevidíme.

ČTVRTÝ DÉMON: Dáváme si je. Oba démoni se vrhnou na sebe a seperou se — ale jen na okamžik — a průběh výjevu se ničím nepřeruší.

PRVNÍ DÉMON: Ach! hledme! krále Saula! hovoří s námi!

SAUL: On tvrdí, že miluje Hospodina, a že jeho síla netemení odjinud. — Já bych také rád miloval Hospodina; — miloval jsem jej, — ale odtrhl se ode mne, — proč?

PRVNÍ DÉMON: Abychom se my snáze zblížili. Smějí se.

SAUL: Oči se mi klíží únavou a strastí.

PÁTÝ DÉMON: Je ti třeba trochu se napítí.

SAUL: Myslíte? — Ne — ještě ne — a není tu Sakiho.

DRUHÝ DÉMON: Vždyť jsme tu my;

SAUL: Ach! věrní.

DRUHÝ DÉMON: Aj! vida! starého Saula! toť to nejmenší.

TŘETÍ DÉMON: Král Saul má žízeň.

SAUL: Ano, toť pravda — půjdu si pro číši.

PÁTÝ DÉMON: Ech! nikoli! milý králi — počkej, přinesou ti ji.

PRVNÍ DÉMON: Ale nech ho přece — to ho zaměstná. Oba se perou.

Král Saul vstane. Herec hrej tak, jako by hovořil dále sám k sobě. — Saul jako by kolísal nerozhodností.

SAUL, neboť povyku rvačky přibývá: Nehlomezte tolik, synáčekové — Neslyším se ani.

DRUHÝ DÉMON: Ale vždyť nic neříkáš.

Všichni se smíchy popadají za břicho. Ani Saul se bezděky nezdrží smíchu.

SAUL vzal číši — uchopil džbán vína; vysrkne nepatrný doušek: . . . A džbán. Ach! tahle koruna mne tlačí. . . Odhodí ji zdaleka na lože a obrátí se a usedne si: purpur se mu poněkud sveze s ramenou. Jak si sedá, vysrkne opět doušek, potom prohlédnuv: Ale, miláčekové, jistě se vám špatně sedí na zemi! — Přisedněte si přece ke mně.

Všichni vstanou a přisednou těsně k Saulovi, jenž si zatím sedne.

PRVNÍ DÉMON: Och! ty víš; to k vůli tobě — ne k vůli nám.

Saul se směje.

DRUHÝ DÉMON, bera úsměv Saulův za výzvu: Ještě blíže?

SAUL, poněkud se duse: Dusíte mne jaksi takhle.

ČTVRTÝ DÉMON: Ach ne! ach ne! To ti jen třeba napítí se.

PÁTÝ DÉMON: Naleji ti! Pospěš si; noc bude záhy u konce.

Saul podá číši; démon ji nalije. Saul ji vypije.

PÁTÝ DÉMON: Ještě?

Saul podá číši znovu; Démon ji nalije. Když Saul ji podává ke rtům:

NĚKOLIK DÉMONŮ: A co my?

Saul popustí číši. Démoni se derou k Saulovi a každý lapá po číši, jež se převrhne.

SAUL, prudce vstane a setřese démony na zemi, kde zůstanou — upustí číši a mohutným hlasem: Ach! mé roucho jest všechno potřísněno!

Teď přechází, nebo stane zpříma nehybně; kahan dohasíná a úsvitem bledne okno v levo — ale jeviště zůstává ještě hluboce temné.

Drahně ticho.

DRUHÝ DÉMON, s dočista jiným přízvukem v hlase: Saule! Saule! ejhle hodina, kdy pastýři koz vyhánějí stáda z chlévů.

TŘETÍ DÉMON: Saule! teď možno vylézt na věž a dívat se, jak se rozbřeskuje.

ČTVRTÝ DÉMON: Nebo na vonném pahorku v čirém ranním vzduchu zpívají, zpívají píseň.

PÁTÝ DÉMON: Tráva se koupe v rose.

ŠESTÝ DÉMON: V paláci jsou připraveny lázně.

PRVNÍ DÉMON: Och! co mne se týká, mně po probdělé noci jest nejmilejší šerbet z anýzu a pálenky.

SEDMÝ DÉMON: Mně zase naslouchají zpěvu Davidovu.

Všichni se smějí.

SAUL, se chopí za hlavu oběma rukama: Býti sám! Býti sám! Otevře okno, kudy vniká trochu jitra —

a padne na kolena a vzpřáhne ruce k volnému vzduchu.
Démoni se ponenáhlu odklídili, ale nenápadně. Bože
Davidův! Pomoz mi !

KONEC DRUHÉHO DĚJSTVÍ

D Ě J S T V Í I I I .

Jevišť totéž jako v prvním dějství, toliko opony na levo, oddělující síň od tarasu, jsou spuštěny; Johel vejda z leva chystá se přejíti jeviště. Bradýř poodhrne oponu:

VÝJEV I.

BRADÝŘ: Pst! Joheli!

JOHEL: Ach! to's ty bradýři.

BRADÝŘ: Viděl's Davida?

JOHEL: Na tobě jest mluvíti. Já ho neznám.

BRADÝŘ odmítavě: Já ho znám tak málo.

JOHEL: Na tom nezáleží; toť tvá věc. Třeba zkoumati, bradýři; zkoumej.

BRADÝŘ: Zkoumejme, Joheli, zkoumejme! — Ticho. Bradýř se rozpláče. — Královna také zkoumala!

JOHEL: Zkoumala přfliš důkladně.

BRADÝŘ pláče: Ubohá paní! S ní se dařilo vše tak pěkně! Ticho.

JOHEL: Úžasný, ten Davídek! Postačilo jen, že se objevil...

BRADÝŘ: Aby ji odklidil.

JOHEL: Aby ji dal odkliditi, míníš.

BRADÝŘ: Raději pomáhám odklízeti, než...

JOHEL: Ano... Jenže měj pozor, že právě odklízí Saul.

BRADÝŘ: Úroky jsou... složité. — Komu vlastně sloužiti! velký Bože! Komu vlastně? — Tak rád bych se někomu oddal! ... Třeba zkoumati.

JOHEL: Zkoumejme, bradýři! zkoumejme! . . .

Ale jak, u ďasa, sis zamanul, že král nemá vůle! . . .

BRADÝŘ: Ach! ouha! toho jsem neřekl: řekl jsem ti, že jeho vůle jest nemocna: projevuje se náhlými skoky.

JOHEL: Měj pozor, aby neskočila po nás. He! — Takhle je strašlivější než jindy. Její rozhodnutí jsou jako by bez důvodu. — Zkoumej krále, bradýři.

BRADÝŘ: Což pak myslíš, že je to tak snadno? — Velekněz. . .

JOHEL: Nu?

BRADÝŘ: Nu, jektá strachy, když teď mluví s králem.

JOHEL: Jak to: jektá strachy?

BRADÝŘ: Totiž jektá zuby ze strachu před králem.

Johel pokrčí rameny.

BRADÝŘ: Pak je více než nesnadno přiblížiti se k Saulovi. — Ostatně kde kdo prchá, když se blíží. A teď právě on čije; skrývá se; — člověk ho neslyší přicházeti — a potom jej zastihneš za oponou na číhané — nebo spíše on člověka překvapí — a každý prchá bez hluku ze síně do síně v paláci, kudy král nehlučně prochází. . .

JOHEL: Ďasa!

Za poslední věty upadl u levé opony a ruče vyskočí.

BRADÝŘ, jenž se vytřeštil hlukem opony: Ach! Tys mi nahnal strachu!! . . . Já nemám meče. . .

JOHEL: Nevadí, bradýři; budeš mluvit s králem: — a co zviš...

BRADÝŘ pozoruje meč Johelův: Toť báječné, Joheli, jak naše přátelství zvroucňuje!

JOHEL: Všechno slouží k tomu, aby... zakončí přimkna se k němu:

BRADÝŘ: ... se utužilo. — Aj! tamo prchá David! — Rychle odejdi! — Nech nás.

David se bere po tarasu. — Johel odejde.

VÝJEV II.

DAVID a BRADÝŘ.

BRADÝŘ tajemně: Kralevici Davide! ... Krale-
vici Davide!

DAVID: Co pak, bradýři?

BRADÝŘ, jakoby udýchán: Už čtvrtý den běhám za vámi, aniž se mi podařilo zastihnouti vás chvilí samotna, kralevici Davide!

DAVID: Nejsem kralevic, bradýři.

BRADÝŘ: Ovšem, Pane, ale...

DAVID vážnějši a vážnějši: Ani pán.

BRADÝŘ: Teď nevím, jak oslovit slavného vítěze, který ...

DAVID: Zvítězil jsem toliko s pomocí Boží, bradýři! a nejsem ani vojevůdcem.

BRADÝŘ: Leč vaše odvaha...

DAVID: Není větší mé víry.

BRADÝŘ: Právě, víra... Ale vaše naděje...

DAVID: Jest, aby Hospodin Israele, povolav

mne, abych zabil Goliáše, uspokojen dovolil mi vrátiti se do Betléma k otci, a pásti, jako dříve, kozy.

BRADÝŘ: Och! kozy! — lidi pásti, na to by měl pan David pomýšleti... a právě tohle jsem měl za lubem — rychle, neboť vždy se někdo třeba nahodí...: vždyť král Saul je unaven a Jonathan je sláb jako vzácné ptáče, takže ten ani onen nejsou ani trochu oblíbeni u lidu, — a kdyby si můj kralevic přál, já, bradýř králův a lékař, který den co den jest u nich, mohl bych...

DAVID: Nuže, když jsi mi pověděl své tajemství, bradýři — poslyš, co ti povím já. Miluji Saula jako svého krále a Jonathana více než sám sebe; bojím se Boha, bradýři — a kéž bys měl pozor na slova svá, aby v nich nebylo nic urážlivého vůči vyvolenci Božímu. — Nazval jsi mne právě kralevicem, — proto dovolíš, abych ti poručil, bradýři: jdi. Bradýř odejde. Jonathane! Jonathane! kéž na tvém čele, tak chabém, Hospodin upevní vratké království...
Vejdou Saul a Jonathan.

VÝJEV III.

SAUL, JONATHAN, DAVID.

Saul v prostém rouše; Jonathan oděn všemi odznaky královskými. David se uchýlil do levého rohu. Saul a Jonathan nevidouce ho blíží se k trůnu. Saul zpovídá, že opona byla vytažena a pečlivě ji spouští.

SAUL: Tak vás vidím rád, Jonathane. Nuže! dnes večer zaujměte mé místo na tomto trůně. Jest na čase, abyste se učil panovati třeba i v pusté síni. Královská moc z valné části tkví v návyku na její odznaky; třeba je uměti nositi, všechny tyto věci posilují a onehdy, když přišli poslové, přes všechnu tíži koruny, nebyl byste, myslím, omdlel na královském trůně, podepřen žezlem a pocitem purpuru, jímž jste dnes oděn.

JONATHAN: Ó! otče, nechte mne; jsem unaven! Kdybyste věděl, jak tato koruna tíží!

SAUL: Hoj! myslíte, že toho nevím!... Ale toť právě důvod, abyste si na ni již od nynějška trochu zvykal. Jsem letitý; — čím nepevněji sedí na mé hlavě, tím spíše dlužno upevniti ji na vaši hlavě.

JONATHAN: Otče! Dost! bolí mne hlava... vezměte si zase svou královskou důstojnost.

SAUL: Ne! ne! až do dneška do večera vám ji nechám. — Ovšem si ji opět vezmu na noc... Teď však zůstaňte takto v purpuru, a zatím co tu nikoho není, představujte si, že panujete mnohým.

David se pohne.

SAUL, se obrátí k Jonathanovi: Ach! rozhodně vládnete! k Davidovi: Čekal jsem vás o chvíli později, Davide. — Ale nevadí; zůstaňte. — Ano, to mladý král se cvičí. — Myslil jsem, že dnes večer nepovládne nikomu, — však vy jste přišel. — Tož s Bohem; zanechávám vás

s vaší královskou důstojností. — Odchází v pravo.
— Stranou. Blaží mne, že mne viděl bez koruny; — budila v něm přílišnou úctu.
David a Jonathan, nehybní, čekají, až Saul vyjde.

VÝJEV IV.

JONATHAN, DAVID, potom **SAUL**, ukryt.

JONATHAN: Daude!!

DAVID přiběhne a padne mu k nohám: Ó, můj mladý nádherný králi! Jak krásný jste v slávě své! Kéž jste Saulem — a kéž jsem jedině k vám povolán, bych vám zpíval nejúžasnější písně... — nebo bych zůstal u vás a mlčky patřil na vás, nebo bych padl vám k nohám, jako činím nyní... Potom vstane, směje se, vrhne se k Jonathanovi a obejmě jej.

SAUL poodhrnuje oponu na levo: Mile! Mile!

JONATHAN: Proč se směješ, Davide, když jsem hrozně bled a vidíš, že mi je do pláče? — Nechybí mnoho, abych únavou nepadl já tobě k nohám.

DAVID ucouvl: Jonathane!

JONATHAN vstane a postoupí: Potěžkej tuto korunu. — Jaká tíže! vid?

SAUL, ukryt: Stanoviště je dobré... — Och!!

JONATHAN podá korunu Davidovi: Zdrásala mé čelo. — Davide! jsem nemocen... Není-li pravda, že je těžká... och! vezmi ji, nu. Položí ji Davidovi na čelo.

SAUL: Och! kéž jsem toho neviděl...

JONATHAN: Jak ti sluší! Ale rci: vid, že je těžka!

SAUL: Och! Davide! — jakže? ty bys byl...

DAVID: Ubohý Jonathane! — snesl bych těžší — jistě však jsi sláb!

JONATHAN: Opravdu, na tvém čele ani jako by netřžila... Daude!

SAUL: A to bys byl ty! Jonathane! Padne na kolena a vzlyká, pozastřen oponou.

DAVID: Ty však trpíš, vid, Jonathane! Tys bled a potíš se...

JONATHAN: Tento purpur mne dusí... tento pás... tento meč mne tíží; ještě teď cítím korunu na čele! — Ach! Davide! jak bych zahodil tyto všechny odznaky! jak bych si lehl na zemi a spal... Ach! kéž jsem jako ty pastýřem koz, nahým pod ovčím rounem — na širém vzduchu. — Jak jsi krásný, Davide! — Toulal bych se s tebou po horách: ty bys mi z cesty odvalil každý kámen; o polednách bychom si myli unavené nohy v čerstvé vodě, potom bychom si ulehli ve vinících; ty bys zpíval; ty bys přepínal mou lásku.

SAUL, jenž sledoval vše, jako by říkal sám sobě: Ba.

JONATHAN: Nastal by večer: tys silný... hle: vezmi si meč, ubránil bys mne proti zvěři. — Odpočíval bych, po boku tvé síle! — Ach! dusím se! Vezmi si purpur. — Rozepni mi plášť. David pomáhá mu jej svléci.

SAUL: Ach! kéž bych toho... neviděl.

JONATHAN: Tvé rámě pod ním zbělelo ... A můj pás...

SAUL: Ach! já ne... Umučím se.

JONATHAN: Nevím, zdali buď radostí, nebo zimou, nebo horečnou úzkostí, nebo láskou se teď tetelím maje toliko lněné roucho.

SAUL: Jak je krásný v purpuru! — Davide! Jako by ho tiše volal.

DAVID: Jonathane! Jsi krásnější v bílém rouše, nežli v královských ozdobách. — Nevěděl jsem, jak si lepý, ani jak půvabné slabostí je tvé tělo.

SAUL: Ach!

DAVID: Jonathane, pro tebe jsem sešel s hor, kde tvůj křehký květ by uvadl na slunci příliš parném. — Ty pláčeš! — Což i já se rozpláči něhou? Ty se třeseš? Ty vrávoráš? Utěš svou slabost v mém náručí...

SAUL: Ach! to ne — to přece ne...

JONATHAN omdlévaje: Daude!

SAUL vleka se jako šílenec, mocným hlasem: A Saul, nu? A Saul!

JONATHAN poděšen: Utec, Davide. Utec.

David, jakmile Saul se ukázal, opouští s bolestí Jonathana, prchá, ne však příliš kvapně; odvrhuje s hrůzou za sebe královské ozdoby. Jonathan padá v mdlobách.

DAVID: Nešťastný! nešťastný! nešťastný!

SAUL: A Saul! Patře tupě, jak prchá, bez hlesu přistoupí k Jonathanovi, klekne u něho — chopí jej za paži. Jest příliš hubený! ... Nuže, Jonathane! ... promluv na mne. — To jsem já, hled! Nastra-

šil jsem tě, vím; ale nemám tě v nenávisti...
S odporem odhodiv paži, kterou držel. Ach! je slabší nežli žena. Nachýlen nad ním. Snad z lásky k Davidovi jsi zbledl? Běží na pravo, volá. Davide! Stále utíká! Jako by jemu bylo se báti. Běží na levo, pozdvihne oponu. Hola! sem někdo! někdo sem! Volá.

VÝJEV V.

KOMNATA SAULOVA

SAUL vejde rozmlouvaje s veleknězem: Tož ani jediný; ani jediný kouzelník?

VELEKNĚZ: Jeho milost ví dobře, že jsou všichni vypleněni, podle jejích rozkazů.

SAUL: Na to se tě netáži! — Táži se jen, jestli snad jednoho jediného nezbylo.

VELEKNĚZ: Ani jediného.

SAUL: Neptám se proto, abych trestal, rozuměj mi... naopak... byl bych rád, kdyby byl některý opominut... Já hledám nějakého... já.

VELEKNĚZ mlčí.

SAUL: Tím hůře. — Jdi. — Velekněz se vzdaluje.

Co si počítí? Nic! nic! — Nejmenší by toho věděl více. Běží prudce ke dveřím. Hej! velekněže! velekněže! Velekněz se objeví. A tvůj Bůh? Stále mlčí.

VELEKNĚZ: Stále.

SAUL: Toť přece trochu silné! — Co jsem mu udělal? — Hola, pověz ty, kněže. Proč teď

mlčí? Na konec třeba se vysvětliti... Ach! rád bych se před ním ospravedlnil. — Jsem obžalovaným — tys mým soudcem: taž se.

VELEKNĚZ po celý výjev dočista zpřítomělý poděšením: Jakže?

SAUL: (Jak je přitomý!). . . Vím-li já? — Taž se mne. . . žil-li jsem s cizími ženami. . .

VELEKNĚZ: Ano.

SAUL: Cože: Ano? Pravím ti, aby ses mne tázal, bral-li jsem si cizích žen. Otážeš se? nešťastníče, sic tě. . . Napřahne oštěp.

VELEKNĚZ třesa se: Táži se tě, žil-lis s cizími ženami?

SAUL vztekle: Ne, nežil jsem s cizími ženami! Rozumíš? — Víš dobře, že jsem nežil s cizími ženami. Náhle se umírní. Nuže! rychle! taž se ještě.

VELEKNĚZ: Nač ještě?

SAUL: Taž se mne... Ostatně máš věděti! Jsou všelijaká přikázáníčka. . .

VELEKNĚZ: Jsou Přikázání.

SAUL: Nu dobrá! pověz je, tvá Přikázání — nač otálíš? — Nuže!

VELEKNĚZ odřikává: Já jsem Hospodin Bůh tvůj, kterýž jsem vyvedl tebe ze země egyptské, z domu služebnosti. . .

SAUL: A pospěš si, protože čekám bradýře.

VELEKNĚZ: Nebudeš mít Bohů jiných přede mnou.

SAUL: Ne — tak ne. Taž se.

VELEKNĚZ: Neučinil-lis sobě rytiny, ani jaké-

kého podobenství těch věcí, kteréž jsou na nebi svrchu, ani těch, kteréž jsou na zemi dole, ani těch, kteréž jsou u vodách pod zemí? Saul krčí rameny netrpělivě. Neklaněl-li ses jim, aniž jich ctil? neboť jsem Hospodin Bůh tvůj, Bůh silný a horlivý, Saul zívá. navštěvující nepravost otců na synech až do třetího a čtvrtého pokolení těch, kteříž nenávidí mne, a kteříž. . .

SAUL, jemuž se ulehčilo: Aj! vida bradýře — budeš v tom pokračovati až jindy.

Velekněz odejde.

VÝJEV VI.

SAUL, BRADÝŘ.

SAUL: Ajta, bradýřku srdce mého! — zažehni pochodně; není již viděti.

Bradýř upraví pochodně a své nástroje.

SAUL stranou: Tak rád bych věděl, že mi není báti se Davida! Nemohu. . . nemohu ho nenáviděti! — Rád bych se mu zalíbil. Bradýř pokyne, že jest připraven. Zavolal jsem tě, abys mi ustříhl bradu.

BRADÝŘ, na výsost užaslý: Ustříhl bradu!

SAUL: Ano, bradu. Jsem s ní rozhodně starší. Nyní jest čas, abych nabyl mladší tvářnosti. . . neboť tím omládnou, vid'?

BRADÝŘ: Nesporně! Ale nebudete vzezření tak důstojného.

SAUL: Na tom mi nezáleží, abych měl vzezření příliš důstojné. Nuže, jsi hotov? Čekám.

BRADÝŘ: Ne! ale opravdu, míní to král vážně?

SAUL: Ach! tak, bradýři — myslíš, že vypadám jako by mi bylo do žertu! Směje se. Ano! ale uvidíš, že budu žertovati spíše bez brady. . . nuže! Vážně, ustříhni ji.

BRADÝŘ se dá do práce: Taková krásná brada, přece! — Škoda.

SAUL: Pa! Zakrývala mne. Nutno pojímati svá rozhodnutí náhle. Nu, jak vypadám, bradýři?

BRADÝŘ: Unaven.

SAUL: Ach!

BRADÝŘ: Je viděti, že vaše Milost tuze pracuje.

SAUL: Ovšem; musím pracovati i celou noc.

BRADÝŘ: Ach! teď, kdy tu není královny, musí se vaše Milost mnohem více zabývati důležitými záležitostmi království.

SAUL: Jsou důležitější věci, než záležitosti království — a které se týkají jediné mne.

BRADÝŘ: Och! ovšem!

SAUL: Cože!

BRADÝŘ: Řekl jsem: och! ovšem! — Chtěl jsem říci: och! ovšem. . . totiž: rozhodně se týkají jediné krále — a pro ně jen je tak unaven; — býti nucen stále vše si ponechávati pro sebe; snad také si vaše Milost připouští příliš starostí o jistých věcech. . . pravda, jest-li Filištinští. . .

SAUL tázavě: Filistinstí?

BRADÝŘ dořekne: Přijdou opět.

SAUL: Ach! — opět přijdou!

BRADÝŘ: Král ví dobře, že se říká, že přijdou.

SAUL: Ví to; — ví to: ale...

BRADÝŘ: Ale... sotva si troufám mluvití...

Král hledá čaroděje?

SAUL: Ach! ty víš...

BRADÝŘ: Ano.

SAUL: A jak?

BRADÝŘ: Což na tom záleží?

SAUL: Ty znáš?...

BRADÝŘ: Pst! — Och! mé nůžky upustí je; pst!
na chvíli! Vida! vida! k ne—po—zná—ní!
Omladil jsem krále o deset let!

SAUL úzkostlivě: Mluv přece! Ty znáš...?

BRADÝŘ: A—no.

SAUL: Čaroděje?

BRADÝŘ: Ne: čarodějku.

SAUL: Kde?

BRADÝŘ: V Endoře.

SAUL: Ach! věštkyň! — Jak jen jsem na ni
zapomněl?

BRADÝŘ: Jakže! také ji znáte?

SAUL: Která mluví s mrtvými — ano, kdysi jsem
ji uviděl; zapomněl jsem na ni. Na ni jsem
mimořádně zapomněl... Ale ta mne zná. —
Tož, říkáš, že jsem k nepoznání?

BRADÝŘ: Račiž se král podívatí do zrcadla;
jsem hotov.

SAUL: Ba — nevypadám takto špatně... Och!
tato vráska!

BRADÝŘ: Brada ji trochu zakrývala... Smím
se pokusit?...

SAUL: Ne; nech ji. — Nech mne. Bradýř odejde.
SAUL: K nepoznání! Má vášeň poslouží tento-
krát mému zájmu. Půjdu. Jde k oknu, jež otevře.
Nebe jest zataženo. Chystá se k děsné bouři.
Všechn prach pouště se zvířil. Nevadí! Odejde
od okna. Svlékne purpur a zahalí se do starého pláště.
Opravdu k nepoznání! Jako by si opakoval úkol.
Jest mi před někým se míti na pozoru. Na ko-
lenou. Bože můj! nedopusť, aby to byl David!
Nemohu. . . nemohu. . . Vstane. Ba! tak dávno
jsem se již nemodlil. — A potom, když jsem se
modlil, bylo to stále totéž. Budeme spolu zá-
pasiti. A na mně není začítí znovu. On sám
první ustoupil. Ach! rád bych věděl. . . není-li
to on. Vítr shasne oknem pochodně. Ach! vítr! —
Pojďme! Pojďme! Saul odejde.

VÝJEV VII.

ČARODĚJKA, potom **KRÁL SAUL**.

Jeviště představuje vnitřek nevelké jeskyně; v hloubi
na levo vchod; na pravo ohniště, které chabě osvětluje
jeskyni.

ČARODĚJKA ENDORSKÁ: Ještě tyto čtyři
chleby, tyto kořeny — a potom, kouzelnice
endorská, poslední vidoucí z Israele, jako ne-
duživý, vysílený plamen, shasni. Ti, u nichž
žebrám, praví se dobrými ke mně proto, že
mne neudají králi; mlčí, ale nedávají mi jídla.
— Králi Saule! Proč jsi nás všechny vyplenil?

Kdysi přece, vzpomínáš si? syn Kisův bez koruny dotud, přišel's ke mně, pastýř stád otce svého; hledal's marně na poušti několik zatoulaných oslic; tehdy já první jsem ti věštila královskou moc. A od té doby, králi Saule, prý prorokuješ! — Co vypravují tvá prorocství? Zdali tvé rty se také chvějí a nedovrou se hrozným tlakem budoucna. Jaká budoucnost tě proniká, že chceš sám jediný ji znáti, když jsi dal pobíti čaroděje? Hoj! kéž mlčí v hrobě! Ty však, králi Saule, mlčíš? — Co mne se týká, odcházím, zešlá; jako nad roubení pramene, lidé, žíznící po neznámu, se skláněli nad mými rty, odkud prýštilo prorocství. A lidé mne neměli rádi, neboť si přáli, abych věštila věci šťastné, a protože jsem věštila za meze štěstí. A teď myslím, že není dobře, aby člověk znal budoucnost, neboť jediná lidská radost netrvá déle, než co by vyřkl: jsem šťasten — a třeba si pospěšiti s vyřčením toho, neboť aby vyřkl: jsem šťasten, spotřebuje člověk věru všecken zbývající čas; a štěstí člověkovo jest slepé . . .

Je mi zima. Jaké děsné počasí! Všechny ropuchy z okolí se utekly do mé jeskyně; lije se jako z konve a vítr duje, tak ledový, že jsem venku myslila, že shasnu, dříve než zemru hladu. Nikdy jsem se necítila tak mdlá. Za takového počasí, kdo by, trápen budoucností se vydal na cestu? Třikrát jsem o tom zapochybovala, ale čtyřikrát plamen opakoval zna-

mení: někdo přijde. Myslila jsem však, že jsem nevalně známá. Chystejme se přivítati. Hola, poslední plamení Israele! zaplápolejme cizinci, jenž se blíží, posledním dohasínajícím svítem — a potom ať opona spadne, naposledy poodhalená, ať se zavrou nad svým tajemstvím pootevřená ústa mrtvých — na vždy . . . na vždy! . . . ach! ach! ach! již se blíží . . .

V té chvíli čarodějka kleknouc na kolena sklání se nad kotlem, odkud jako by vycházely páry: zmítá se hlavou i trupem a mluví hlasem stále supavějším a vznícenějším. Zdá se, jako by ve vodě kotle viděla jako v zrcadle vše, o čem vypráví její samomluva.

Blíží se cizinec — který zná cestu — nemá ani pochodně v ruce . . . Cítím, jak na mne padá, ach! únava z jeho běhu! — na horách, ach! z jeho běhu; zabočuje na stezku plnou vody — na horách; vítr, který duje — duje do jeho pláště; — únava — ach! myslím, že již umírám! — nešťastníče! ubohá žena, stará jako starosti světa, zemřela by ráda nevyrušována . . . Blíží se! Blíží se! cizinec; — ach! jak jej trní drásá! Jeho hlava jest holá; tvář má tak na smrt unavenou jako já — neblahý, neblahý! ach! jako já. Padá na kolena. Ach! kéž se modlí! Ne, vstává; běží, běží po stezce k jeskyni; v ruce třímá oštěp; slitování se mnou! jsem úplně bez síly; slyším jeho kroky — sem! Sem!

Kouzelnice čím dále tím vyjevenější, zdvihne hlavu. V okamžiku, kdy vyřkne: „Sem!“ — rozhlíží se jakoby

naznačovala, že obě ohniska vidění — skutečné i ne-
skutečné — splynula.

Umírám? Stále hlasitěji až posléze zakončí výkřikem. Slitování se mnou! Slitování! Slitování! Saul se objeví. Saule!!

SAUL na prahu jeskyně, oděn hrubým lněným pláštěm rozedraným; obličej vyjevený; vlasy promoklé na čele; zoufale: Ach! ty mne poznáváš? Vždyť přece nevypadám jako král!

ČARODĚJKA s obličejem k zemi: Slitování, Saule! Slitování se mnou, přebědnou.

SAUL: Nejsem-liž bědnější nežli ty?

ČARODĚJKA: Slitování, Saule! se mnou, která umírám...

SAUL: Neboj se mne, věstkyně! Nepřišel jsem, abych tě zkoušel. Přišel jsem, abych tě vzýval, a ne bys ty vzývala mne... Chopí její hlavu do rukou. Má tíseň jest nesnesitelná.

ČARODĚJKA: Zdali král Saul takto mluví?

SAUL: Ano, toť Saul. Ne, král to není. — Ach! proč, proč, věstkyně, jsi mi zvěstovala kdysi moc královskou? — Vzpomínáš si, jak krásný jsem byl bez koruny? Nejnepatrnější pastýř na horách jímž jsem byl! má více královské důstojnosti ve svém vzezření, nežli mi skytl všechn korunovaný purpur! Známa kohosi, který již blíže se vládne... Co se týká mne... Dosedne na kámen. Jsem unaven.

ČARODĚJKA vstala: Saule! Jako ze soustrasti a nevědouc co říci. Za takového počasí byla krušná cesta.

SAUL: Za takového počasí?! — Což pršelo?
Ohmatává svůj promoklý plášť. Ano! — Jest mi zima. — Pojď ke mně blíže, třeba mi utěšení.

ČARODĚJKA pohladí Saula po čele s velkou něhou:
Saule!

SAUL: Co?

ČARODĚJKA: Nic! — Mám s tebou soustrast,
králi Saule!

SAUL: Ach! soustrast?... Jsem ovšem hoden
politování... věštkyň! již tolik nocí jsem...
zdá se, že se kácí na sedadle ach! omdlévám! noci
a noci již hledám a stravuji svou duši hledáním...

ČARODĚJKA: Hledáním čeho? -- budoucnosti? Saule.

SAUL prorocky: Nepřirovnatelná muka mé duše!... vzpomíná se. Nejsem vždy tak sláb, jako
dnes večer; — některý den vypadám ještě
rozumně; ale dobila mne cesta sem; — nechtěl jsem ničeho pozřítí dnes večer.

ČARODĚJKA: Mám několik chlebů, — chceš?

SAUL: Ne; ještě ne; má duše hladoví více, než
mé tělo. — Však, pověz, věštkyň; dovedeš
přivolatí mrtvého?

ČARODĚJKA sklíčená: Mrtvého... chceš!? Ale
koho?

SAUL: Koho? — Samuele.

ČARODĚJKA poděšena: Jest příliš veliký.

SAUL: Jsem Saul?

ČARODĚJKA: Budiž vyslyšen. Dosud vládneš.
Přistoupí k ohništi a činí takové posunky a kejkle, aby

přivolala mrtvého. Viz! plamen již plápolá. Od-
stup.

SAUL stoje zastírá si pláštěm obličej, ale tak že toliko
jemu jest duch skryt, nikoli však, aby ho nezřeli diváci:
Samueli! Samueli! Samueli! — Tu jsem. Vo-
lám tě a bojím se tvého strašného zjevu. Pro-
mluv ke mně, ach! kéž slovo tvé mne zdrtí,
— zdrtí, nebo mi ulehčí; jsem vysílen nejisto-
tou a můj neklid jest krutější, než jakékoli tvé
slovo. — Věstkyně! Věstkyně! co vidíš?

ČARODĚJKA: Dosud nic.

SAUL: Neodvažuji se pohlédnouti. .. Má duše
ve mně jako by poskakovala a lehká byla a je
mi do zpěvu. .. Omdlávám, Věstkyně! Věst-
kyně — co vidíš?

ČARODĚJKA: Nic... Ach! Ach! Ach! — Vi-
dím Boha vystupujícího ze země.

SAUL: Jaká jest podoba jeho?

ČARODĚJKA: Muž starý vystupuje a oděn jest
pláštěm.

SAUL se pokloní: Samuel...

STÍN SAMUELŮV: Proč jsi mne vyrušil ze
spánku?

SAUL: Soužen jsem náramně. Filištinští bojují
proti mně — a Bůh odstoupil ode mne.

STÍN SAMUELŮV: Proč se mne dotazuješ;
jestliže Hospodin odstoupil od tebe a stal se
nepřítelem tvým?

SAUL: Koho tedy bych se dotazoval, ne-li te-
be? Neodpověděl mi ani skrze kněží, ani
skrze sny. Kdo mi poví, co bych měl činit?

STÍN SAMUELŮV: Saule! Saule! proč stále lžeš před Bohem? Víš dobře, že ze dna duše se vynořuje jiná myšlenka; nikoli Filištinští tě znepokojují a ne proto se mne tážeš.

SAUL: Tož promluv, Samueli, který znáš mé tajemství lépe než já sám. Se všech stran dotírá bázeň na duši mou; neodvážuji se nahlédnouti do mysli své. Jaké jest mé tajemství?

STÍN SAMUELŮV: Saule! Saule! Jest ti podrobiti jiných nepřátel, než Filistínských; však co tě mučí, sám jsi přijal.

SAUL: Podrobím...

STÍN SAMUELŮV: Jest příliš pozdě, Saule; — teď chrání Bůh nepřítele tvého. Prve než byl počat v lůně mateřském Hospodin si jej vyvolil. Přijal's jej, aby ses na to připravil?

SAUL: Jaká tedy byla má chyba?

STÍN SAMUELŮV: Žes jej přijal.

SAUL: Jestliže však Bůh jej vyvolil.

STÍN SAMUELŮV: Myslíš, že Hospodin, aby tě ztrestal, již z povzdálčí neznal posledního kolísání duše tvé? Postavil nepřítele před bránu tvou; v rukou třímají trest tvůj; čekají za branou tvou špatně uzamčenou; ale již dávno jsou hosty. Však také dobře cítíš v srdci netrpělivost tohoto čekání: co zoveš bázní, víš dobře, že jest touhou.

Aj: nyní Filistínští, o nichž jsi mluvil, již se hotují. Hospodin vydá všechn Israel v ruce jejich. Saul padne na zemi jak dlouhý. Království bude ti purpurem, který se trhá, jako voda,

která ti ubíhá mezi prsty nedověřené ruky tvé...

SAUL vzdychaje: A Jonathan?

STÍN SAMUELŮV: Jonathan nebude mít ani kapky k pití, ani cáru purpuru, aby se přikryl... Ach! neblahý Saule! co z tebe učiní budoucnost, jestliže pouhé její zvěstování tě sklálo.

SAUL: Hospodine zástupův! má budoucnost jest v mocných rukou tvých...

Skácí se bez vědomí.

STÍN SAMUELŮV: Ano, neblahý Saule! který zabíjíš věštce, a zahlazuješ ty, kteří sny vykládají — pomýšlíš zabít budoucnost? Aj, tvá budoucnost se již vydala na pochod; třímá v ruce meč. Můžeš zabít ty, kteří v ni vidí, nezabráníš jí však, aby postupovala: blíží se, Saule, blíží se: jest již tak veliká, že nedovedeš nikterak zabránit viděti ji.

Proč, nesneseš-li vyslechnouti mne, žádals abych se zjevil? Mé slovo teď vyzvané neustane: od nynějška stále bude se rozléhati; zahladíš-li teď proroky, věci samy nabudou hlasu; a odepřeš-li poslouchati ho, sám budeš prorokovati.

Za tři dny Filistiňtí vejdou s tebou v boj a květ Israele bude přemožen. Aj! není již koruny na hlavě tvé. Na hlavu Davidovu vložil ji Hospodin: aj, sám Jonathan ji na ni vkládá... Sbohem, Saule — syn tvůj i ty, oba dva, brzy přijďte za mnou. . . Stín zmizí.

ČARODĚJKA slabě: Já ještě dříve, Samueli.

SAUL, jako by se probíral: Mám hlad.

ČARODĚJKA poklekla po bok ležícího Saula: Saule!

SAUL povstává: Jáť jsem. — Mám hlad. — Hle, ženo, vidíš, že třeba míti soustrast s králem. Jsem chorý. Dej mi pojísti. . .

ČARODĚJKA: Ubohý Saule! — Schovala jsem tyto chleby; vezmi si je.

SAUL nevědomý: Rci, kdo tu právě teď mluvil? Popudí se. Stařeno, s kým jsi hovořila? Hola! proč jsem sem přišel? — Odpověz mi rychle; Nejsi-li čarodějka endorská! . . .

ČARODĚJKA: Ubohý Saule!

SAUL: Čarodějka! — Ne! ne! všichni čaroději jsou mrtvi! Saul kázal pobíti všechny čaroděje. Čarodějka endorská jest mrtva. . . vzpřímí se nebo zemře.

ČARODĚJKA stále klečíc: Ach! Aniž ji udeříš, Saule: brzy zemře; — nech ji. . .

SAUL úplně se probrav, s přibývajícím rozčilením: S kým jsi mluvila? . . . Ne-li se. . . Kdo ti dovolil, abys zavolala Samuele?

ČARODĚJKA: Neblahý!

SAUL: Ach! potlačím co řekl. . . Co řekl, potlačím v uších tvých! . . . Já sám na sebe se téměř již nerozpomínám.

ČARODĚJKA: Neblahý!

SAUL: Ale. . . ale neslyšel jsem všeho. . . obrátí se vztekle k čarodějce. Ach! rovněž neblahá! Promluvš! . . . Rozpomínám se teď na vše! — Upadl jsem. . . Co říkal? Co říkal? Co říkal?

ČARODĚJKA: Neblahý!

SAUL: Cha! Cha! promluvíš, čarodějko! — ...
Jmenoval? ...rci... mluv...jmenoval někoho?

ČARODĚJKA: Slitování!

SAUL: Jiného...

ČARODĚJKA: Slitování, Saule!

SAUL: Než mne...

ČARODĚJKA: Slitování se mnou!...

SAUL: A Jonathana — aby...

ČARODĚJKA: Ne!

SAUL: Hoj! ty teď všš vše! — aby po mně do-
sedl na trůn?

ČARODĚJKA: Ne!!

SAUL: Lžeš!...lžeš!! — Někdo ti řekl, že jsem
miloval?

ČARODĚJKA: Saule!

SAUL: Ano? — Ty všš vše... Davida?

ČARODĚJKA: Proč jsi ho jmenoval?

SAUL: Ne! ne! neřkej toho. Ne! ne! Bodne ča-
rodějku hrotem kopí.

ČARODĚJKA: Zranil's mne.

SAUL: Ne! ne! — vždyť ne! Hle, vždyť jsem jen
zavadil kopíčkem; — mluv, odpověz — rci
mi, že jsem to nebyl já.

ČARODĚJKA, opřena o paži. Saul skloněn : Saule!
zranil's mne smrtelně? Saule! umírám! Proč
jsi mne nenechal? — Pohled' — má krev prýští
tobě na plášť...

SAUL: Ne! ne! neublížil jsem ti. Nuže — mluv!
Posečkej přece na okamžik se smrtí. úpěnlivě.
— Ach! odpověz mi!

ČARODĚJKA: Nech ať duše má, ach! usne —
klidná; jest upokojena.

SAUL: Ne — ještě ne...

ČARODĚJKA: Králi Saule...

SAUL: Co?

ČARODĚJKA: Králi žalostně připrav k přijetí
— zavři bránu svou!...

SAUL: Ach! odpověz mi: — jmenoval ti?...

ČARODĚJKA: Nech duši mou, tichounce — se
noří...

SAUL se chopí za hlavu oběma rukama: Ach!...

ČARODĚJKA: Králi Saule!

SAUL, s posledním zásvitem naděje: Co?

ČARODĚJKA skonávajíc: Zamkni bránu svou!
zavři oči své! zacpí uši své — a nechť vůně
lásky...

SAUL vyskočí: Co?

ČARODĚJKA s úsilím: nenajde více přístupu do
srdce tvého. — Vše, co je líbezného, je ti nepřá-
telské... Osvobod se! Saule!... Saule! Zemře.

SAUL se sklání nad ní níž a níže, takže jeho hlas zko-
mírá, jako by stále doufal v nové zjevení: Jak?... jest
mrtva. Rozhlíží se; ohniště vyhaslo; jeskyně valně
ztemněla.

Tož od nynějška budu se potáčet sám v
temnotách?... Chce odejít a tápe.

VÝJEV VIII.

Veliká síň z prvního dějství; opony s obou stran jsou neprodyšně spuštěny. Saul po královsku sedí na trůnu (purpur, koruna a kopí). David nedaleko na stoličce, nebo na samé zemi, hraje na harfu před králem.

DAVID: „... Lid zbožný vůkol tebe plesá.
*Nepřátelé královi na útěk jsou obráćeni.
Hospodin chrání krále.“*

A hle nový zpěv, který jsem složil pro Saula:
*„Slova plná milosti prýštěte, rozlijte se ze
srdce mého.*

*Zpívám. Píseň má pro krále jest.
Nechť jest taková jako píseň hbitého pisaře.*
Domlčka.

*Probud se, má loutno!
Probudte se, loutno má a harfo!
Ať zpěv můj probudí svítání.*

Domlčka.

*Králi Saule! vyskoč na vůz,
Obraň pravdu, tichost, spravedlnost!
Vyskoč na vůz, králi Saule!*

Domlčka.

*Všichni bojovníci v očekávání jsou.
V očekávání raduji se Filistinšti:
Saul spi; Saul se neukazuje.*

Domlčka.

*Vyskoč na vůz, udatný králi,
Z bázně, aby nepřátelé Boží nejásali.
Z bázně, aby se neradovali.*

Domlčka.

*Saule! Saule probuď se;
Loutna má zvučná tebe doprovází;
Pravice tvá dokazuje nové činy.*

Pomlčka.

*Udatný reku! opáš se mečem,
Důstojnosti svou a slávou svou.*

Ano, — slávou svou!"

SAUL s počátku zaražen, potom zívaje kyne Davidovi,
aby přestal: Neumíš něco veselejšího?

DAVID: Veselejšího?

SAUL: Ano. — Divíš se? — Neznáš mne, kdo
jsem. . . Hola! nech harfy, Davide! hovořme.
Jsme tu, abychom se rozptýlili. — Pověz: jaké
mám vzezření, Davide?

DAVID: Královské.

SAUL: Ne; — nechápeš mé otázky. — Mním:
co ti na mně nejvíce bije do očí?

DAVID: Královská důstojnost.

SAUL podrážděn, potom rozradován: Ach! . . . i bez
brady?

DAVID: Bez brady poněkud méně.

SAUL: Toť proto, že jsem raději viděn, zdám-li
se méně králem. — Ano, — proto jsem si dal
ustříhnouti bradu; cítil jsem se méně králem,
nežli jsem se jím zdál . . . kdežto nyní . . . Rci,
že takto mne máš raději.

DAVID: Mám raději krále.

SAUL: Ne, Davide: teď se ti zdám mladším —
a jsem; činíc mne starším v očích tvých ne-
lsbila se mi — tato královská brada . . . Pro
tebe jen jsem si ji dal ustříhnouti. . . Davide . . .

David sklíčen jme se opět hráti na harfu. —

SAUL prehlivě, hotov udeřiti: Davide! Pohyb Davidův. Neodcházej! — Žertoval jsem. Chci. . . — Ho-vořme ještě, Davide; — rci: Modlíš se někdy k Bohu?

DAVID: Ano, králi Saule, často.

SAUL: Proč? — Nikdy nevyslyšíš mých modliteb.

DAVID: Čeho vlastně si žádá král, že není vyslyšen! Čeho si vůbec žádá král?

SAUL na rozpacích, co odpovědět — potom přikře: A ty? Čeho ty si na něm žádáš?

DAVID zmateně: Abych se nestal králem.

SAUL zprvu vztekly, skočil po Davidovi, který se nepohne, potom schýlen nad ním tiše: Davide! Davide! chceš, abychom se spojili proti Bohu? — Davide, kdybych já ti byl dal korunu. . . Zírá upřeně na Davida, potom zarmoucen jeho smutným údivem, jeho úděsem, opáčí a rozesměje se: Cha! cha! cha! vidíš, že král bez brady dovede žertovat! Vystoupí opět na trůn a usedne si zlobně: Dostil nechci býti jediným, který žertuje. — U Hospodina! tys mne bral vážně, věru tuším. . . Koruna! Davide! Ty bys chtěl korunu! — Cha! cha! fuj! A Jonathan? Což nepomyslíš na slabého Jonathana? Davide? — což si naň nepomyslíš, na slabého Jonathana? David zkrušen jest na odchodu. Ajta! už zase jsi na odchodu! Plaché ptáče. Tož tě ničím nelze ochočiti? . . . Zpívej tedy! Hola, Davide! Něco veselého. Posunek Davidův. Ne! Nic veselého; neumíš nic veselého! Ach tak! ty nikdy nežertuješ, Da-

vide — s Jonathanem? — nikdy!! Tož jen hraj; tvůj zpěv mi ostatně rozptyluje mysl. — Nelze se vždy povyraziti.

David se jme hrát na harfu a hraje až do konce výjevu.

Ach! ach! tento zpěv harfy se line po mé mysli... Já jsem také uměl chváliti Boha, Davide — zpíval jsem mu písně; pro něj kdysi ústa má byla stále otevřena a jazyk můj nemírně křepčil; ale ze strachu mluvíti, zavřely se rty mé nad mým tajemstvím — a mé tajemství, živé ve mně, křičí ve mně ze všech sil. Saul u vytržení a počíná mluvíti jako v blouznění. Sžírám se, abych vydržel mlčeti. Co mlčím, duše má se stravuje; jako bdělý oheň sžehá ji její tajemství dnem i nocí...

Pomlčka, i hudba na chvíli ustane.

Hrůzo! hrůzo! hrůzo! poznali by rádi mého tajemství a já ho neznám sám! Tvoří se pomalu v mém srdci... Ale hudba je rozrušuje... Jako pták bije do mříží své kleci, dostalo se mi až k zubům; skáče mi ke rtům, skáče a rádo by vyskočilo ven...! Davide! má duše nade všecko přirovnání trpí! — Mé rty! koho oslovíte? Sevřete se, Saulovy rty! Zahal se do svého královského pláště, Saule! vše okolí tě obkličuje! Ucpí si uši jeho hlasu! Vše co na mne doléhá, jest mi nepřátelské! — Zavřete se brány očí mých! Vše co jest mi líbezné, jest mi nepřátelské. — Líbezné! líbezné! proč nejsem s ním pastýřem koz u potoku? — viděl bych jej celičký den. Proč jsem

nezbloudil v úpalu pouště, jako kdysi žel!
když jsem hledal oslic; v parném vzduchu
bych shořel! necítil bych svou duši tak žhoucí
— jako právě zpěv — jenž se vznáší — z mých
rtů — k tobě Davide — líbezný...

David odhodí harfu, jež se rozbíje. Saul jako by se
probíral ze sna.

Kde jsem?

Davide! Davide! ale zůstaň přece...

DAVID: S bohem! Saule! Od nynějška není tvé
tajemství nesnesitelné jen tobě. Odejde.

KONEC TŘETÍHO DĚJSTVÍ

D Ě J S T V Í IV.

VÝJEV I.

Jest noc, ne však příliš temná; jeviště značně těsné představuje zahradu, kde se přikře svažuje pahorek; na pravo se prýští pramen; cypřiše pravidelně rozsázené vřkol něho.

JONATHAN, SAKI potom **DAVID**.

JONATHAN: Jsi jist, že jsme tu dobře? — Ano — zde jest studánka a cypřiše. — Saki! jak se nám tu zdá noc krásná! Ach! kdybych byl poznal tuto zahradu, byl bych sem již častěji zašel. . . A teď, jak slezeme tento kopec?

SAKI: Och! musíme učiniti velikou okliku.

JONATHAN: Och! toť věru to. . . toť věru to!

SAKI: Co medle, králevici? Co hledáte?

JONATHAN: Ptáka, milý; proto jsem si vzal luk; řeklo se mi, že noc jak noc poletuje nad touto studánkou a tady se snáší. . . hle! vidíš jej? vidíš jej?

SAKI: Ne.

JONATHAN: Pohleď! pohleď, jak poletuje! krouží, krouží jako by se již již snášel.

SAKI: Ale já nevidím dočista nic.

JONATHAN: Pozor! vidíš jej na zemi. . . pst! Jakže? nevidíš nic? vedle toho bílého kamene tamhle! Hle: měj pozor, kam poletí můj šíp. . . Zasažen! běž rychle! rychle! přines mi šíp nebo ptáka.

Jakmile Saki se vzdálil, vystoupil David z křoví.

DAVID: Jonathane!

JONATHAN: Ach! Davide! Myslil jsem, že ze-

mru starostí. Mluv rychle! vybývá nám jen chvíle. — Saki se vrátí... Ale proč tato zahrada? Nebylo by nám lépe viděti se v paláci?

DAVID: Ne, Jonathane. Tady mne nikdo nespattí. Odcházím. Dnešní noci ti dávám sbohem.

JONATHAN: Ach! Daude! sbohem! A jakže! ty odejdeš! Sedne si vysílen na kraj studánky.

DAVID: Ach! Jonathane! má síla mi nestačí, abych tě opustil; třeba také tvé. Neumdlévej. Vzmuž se!

JONATHAN: Daleko od tebe, opouští mne všechna slast... Ty odejdeš!

DAVID: Musím odejítí... Saul... Na rozpacích.

JONATHAN: Mluv; můj otec...

DAVID: Nesnáší již mé přítomnosti. — On mne...

JONATHAN: Udeřil tě!

DAVID: Ano... Udeřil... Udeřil... Znáš jeho popudlivou povahu! — Ach! Jonathane! vstaň! Vráťm se opět k tobě, Jonathane.

JONATHAN: Kam jdeš? — Vzdálen tebe jsem bez síly...

DAVID, zprvu váhaje: Kam jdu... nyní? — K Filistínským.

JONATHAN: K Filistínským!!

DAVID: Pochop mne ve spěchu. Saki se vrátí; nechci, aby mne zastíhl... Kdyby se to dozvěděl tvůj otec!... Ale zbývá mi říci nejdůležitější. Poslyš: Filistínští se znovu hotují k

boji. Tvůj otec je znepokojen; nevím, co ho trápí, jeho duch však není hotov k vojně — a oboří-li se Filistínští, znamená to proň rozhodnou porážku. — Filistínští se oboří; toť jisto a proto, stavím se jim v čelo; bude se zdátí, jako bych se bral proti tobě, leč odejmu-li korunu Saulovi, tož jen abych ji dal zase tobě.

JONATHAN, jako by byl nic neslyšel: K Filistínským! Daude — Ty u Filistínských!

DAVID: Ach! pochop mne!... Nikdy! povážím-li, že by tvůj otec zvítězil; však všš, že se trápí nějakou starostí; nic ho z ní nevyruší — a rozháranost jeho duše se projeví v jeho vojstě. Vojáci jsou teď vzpurní; nedovede se jim postavití v čelo.

JONATHAN: A já?

DAVID: Ty, Jonathane... Běda! budete přemoženi oba dva. — Ach! nech ať zvítězím a pro vás. Ale poslyš a pomni, co ti řeknu. Až uvidíš, zítra večer, druhé vojsko, tábořící na pahorku — na pahorku proti městu, — na pahorku Gilboa, ničeho se neboj: učiníš toto.

JONATHAN: Mluv: učiním, co řekneš.

DAVID: Vzadu v zahradě jest vchod do jeskyně, zarostlý citroníky a trním; tam na tebe budu čekatí celou noc; neměj strachu; nemyslím, že by někdo znal vchod do ní; přijď bez pochodně, jež by tě prozradila; nebe jest čiré a úplněk bude svítiti oné noci. Není to právě jeskyně, ale jakási rozeklaná sluj, od-

kud jest viděti nebe, když se projde ošklivým průchodem. Budu na tebe čekati; povedu tvé kroky temnotou... Promluvíme si spolu. Povíme si, jak bychom... Je slyšeti zpěv Sakiho.

JONATHAN: Ach! co? Mluv!

DAVID: Saki se vrací. Jonathane! Jonathane! bratře! má duše se zajískala láskou... Sbohem! nezapomeň... Vzdaluje se a obrátě se: Více než duši svou, — ach! Jonathane! více než svou duši.

JONATHAN: Ustaň, Davide — ustaň! nebo odneseš můj život.

SAKI: Kralevici! Pták uletěl; našel jsem jen šíp.

JONATHAN: Pojď! Odejdu.

VÝJEV II.

SAUL, TEMNÝ DÉMON.

Poušť. Vyprahlá písečná planina mírně pahorkovitá. Horoucí slunce. Na levo roztažen na písečném chlumu démon, oděný ohromným hnědým pláštěm, který se vleče a stře se po písku.

SAUL vejde z prava, s holou hlavou, sukovatou hůl v ruce; nemá královského pláště, nýbrž jen spodní roucha: Pozor! na takovém slunci se vypařuje moudrost králův. — Proč jsem sem vlastně přišel?... — Ach! oslice... všechna stopa mizí v písku jako ve vodě... Skloní se k zemi, potom odskočí. Br!! — Had.

DÉMON nepohnut: Neublíží ti...

SAUL, náramně překvapen: Jakže?

DÉMON: Říkám ti, že tobě neublíží... Ach, na mou věru! přece se nebudeš teď báti hadů, starý panovníče!...

SAUL: Ten zmetek nemá ke mně dosti úcty... Přistoupí, aby jej udeřil.

DÉMON: Dlužno přiznati, králi Saule, že bez brady nebudíš tolik úcty. Král jej udeří a popíchuje holí... Ach! ne! ne! nelehčej mne, tuze bysmne rozesmál! Svíjí se. Král také. Králi Saule, kde's nechal svou korunu? Zdali Davidovi?

SAUL si sáhne na hlavu: Povyskočil jsem si na poušti. Spadla mi.

DÉMON: Varuj se slunce pouště: nemáš již tolik vlasů, abys zůstal takhle bez koruny. — Vezmi si můj klobouk. Podá mu svou čapku, již si král dá na hlavu. Králi Saule, kde's nechal svůj plášť? — Svůj krásný purpurový plášť, králi Saule? — Zdali Davidovi.

SAUL: Bylo mi příliš horko... Jest příliš horko na poušti.

DÉMON: Ovšem. Ale v noci jest příliš chladno na poušti. Vezmi si mou kápi.

SAUL: A ty?

DÉMON: Jsem zvyklý na poušť.

SAUL sejme s něho plášť: Vida! neřekl's mi, že jsi překrásný...

DÉMON číře nahý: Och! snad poněkud černý...

SAUL: Ba ne, ba ne.

DÉMON: Záleží na chuti. Saul se oděl obšírným

pláštěm, jenž se vleče za ním. A kde's nechal žezlo — pověz?

SAUL, tupě: Davidovi... Bylo příliš těžké. Tato hůl jest lepší na poušť.

DÉMON napřáhne ruku: Ukaž přece. — Ale, králi Saule! Toť had.

SAUL: Ctveráku! — Směje se. had! had! ach věru ne! vida! nech šprýmů. Z holi se stane had a uprchne. Běž za ním. Král padne na všechny čtyři.

DÉMON, jenž se vztyčil na vršku: Dlužno přiznati, že nevypadáš právě královsky takhle. Směje se. Saul se vzpomíná. Víš, po čem jsem tě poznal, Saule? — Po kráse tvé.

SAUL, podivu hodný v bláznovském plášti: Ach! opravdu, rci? Ještě vypadám. . .

DÉMON: Jak dávno jsem tě již neviděl! Mladý Saul, přišel jsi sem, vzpomínáš si? — Hledal jsi oslic. . .

SAUL vzlykaje: Ach! mé oslice!!

DÉMON: Králi Saule! Kdes nechal oslic?

SAUL: Ty vš kde, rci — ty vš kde, vš?

DÉMON zatáhne jej za plášť: Pojď, chceš? Půjdeme jich hledati spolu. Odcházejí za písečný chlumeček. Jest slyšeti: Och! hle, králi Saule! jsem unaven; nes mne.

SAUL, hladě ho: Milý! Milý! . . .

VÝJEV III.

Nádvoří paláce, jako v prvním dějství. Tlačí se lidu, aby viděli, ale nechávají volnou cestu vchodem z prava k trůnu — kudy přijde král. — Stranou na pravo bradýř a Johel pozorují dav a rozmlouvají potichu. Většinou jsou obráceni zády k obecenstvu.

DAV, potom **SAUL** a **JONATHAN**.

PRVNÍ MUŽ: A pak?

DRUHÝ MUŽ: Pak ho přivedli do paláce.

PRVNÍ MUŽ: Stále zpíval?

DRUHÝ MUŽ: Myslím věru, že zpíval! — a také tančil! nebylo lze ho udržeti.

TŘETÍ MUŽ: Kralevic chtěl, aby mu dali roucha a korunu, ale skákal tak, že mu nedržela na hlavě. Smějí se.

ČTVRTÝ MUŽ: To je právě proti mysli! — když si jednou zvolíme krále...

PÁTÝ MUŽ: David zase, se zvolil dočista sám.

TŘETÍ MUŽ: Ale říká se, že nechce býti králem?

PÁTÝ MUŽ: Kdež pak! kdo by nechtěl býti králem?

DRUHÝ MUŽ: Ty bys jím chtěl býti, což?

PRVNÍ MUŽ: A co bys dělal, kdybys byl králem? pověz?

PÁTÝ MUŽ: Nejdříve bych vykopl Davida ze dveří. Smějí se.

ŠESTÝ MUŽ přistupuje, nepřátelsky: Kdo mluví špatně o Davidovi?

TŘETÍ, ČTVRTÝ a PÁTÝ MUŽ: Nikdo nemluví špatně o Davidovi.

ŠESTÝ MUŽ: Jen počkejte, až se vrátí, a uvidíte, bude-li vykopnut ze dveří David — nebo Saul.

NĚKTEŘÍ: Och! Saul?! — Saul!! Jako by řkali, že jim mnoho neznamená, nikoli však přisvědčivě.

STARÝ ŽID, který přistoupil k druhému muži: A co řekl Saul?

DRUHÝ MUŽ: Kdo ví? Křičel nevěda co?

TŘETÍ MUŽ: Neví ani co mluví.

STARÝ ŽID: Dlužno vždy poslouchati proroků.

ČTVRTÝ a PÁTÝ MUŽ: Vždyť Saul není prorok. Skupiny přibývá.

SEDMÝ MUŽ: Jest! jest! Saul jest prorok; já jsem tam byl, když tančil před Samuelem.

OSMÝ MUŽ sedmému: Pravda-li, že Samuel požehnal Davidovi, nežli zemřel?

HOCH: Pravda-li, že král Saul si dal ustříhnouti bradu?

Všichni se smějí. Skupina se rozptýluje, nebo spíše rozšiřuje, hovor se přesunuje.

DEVÁTÝ, DRUHÝ a TŘETÍ MUŽ: Však ano, toť pravda.

PRVNÍ MUŽ a DRUZÍ: Jaký šprým!!

Kdo ho viděl?

Jakže! celou bradu?

DEVÁTÝ MUŽ: Mně se to nelíbí, král bez brady.

ČTVRTÝ MUŽ: Vždyť David také nemá brady.

DESÁTÝ MUŽ: Nemá dosud brady...

PÁTÝ MUŽ: A potom, David jest krásný.

ČTVRTÝ MUŽ desátému: A Jonathan?

NĚKTEŘÍ: Och! Jonathan! Ten! Kdy pak tomu naroste!

DRUZÍ s pravé strany — hlučně: Pst! — pst! Ejhle král.

KDOSI nahlas: Proč pst?!

VÝKŘIKY: Pravda! pravda, že nemá brady!

PRVNÍ MUŽ skupině: Nekřičte přece tak!

KDOSI ZE SKUPINY se obrátí k prvnímu: Och! od včerejška již neslyší, co se mu říká.

PÁTÝ MUŽ k druhému: Pravda, že vypadá chorobně!

ŠESTÝ MUŽ: A Jonathan teprve!

PÁTÝ MUŽ a **DRUZÍ:** Och! ten!!...

PRVNÍ Z ŘADY, tudíž nejdále od obecnstva: Neřekněte se tak!

HOŠÍK: Jakube! Jakube! vysaď mne. Rád bych viděl krále bez brady.

Všichni se smějí: ze spětného nárazu jest patrné, že se blíží Saul; dav se rozdělí těsně po obou stranách trůnu tak, že diváci vidí, jak přichází král. Po celý dosavadní výjev jest patrné, že král se blíží a že herci jej vidí, divákům jest však dosud skryt.

PRVNÍ MUŽ: Proč asi vchází sám takhle? Myslel jsem, že s ním jdou strážé. . .

DRUHÝ MUŽ: Och! teď! nikdo ho neposlechne; když volá, kde kdo odchází.

Saul přichází kolísavě, jako opilec, či spíše jako kdosi, jež obklopuje posměvačný a nepřátelský dav; má pohled bláznův, brzy nenávistný, brzy nepokojný; opírá se o Jonathana, který umdlévá a jehož ostýchavý a smutný pohled prosí lid.

Za posledních slov zamává Saul směšně oštěpem: — dav se zavlní nazpět.

TŘETÍ MUŽ: I jen se nebojte: to kopí není o-
kuto železem na hrotě.

PRVNÍ MUŽ: Pravda-li, že mu již nenechávají
zbraní?

DRUHÝ MUŽ: Mají také hrubě pravdu.

PÁTÝ MUŽ: Zdálo se, jako by chtěl zabít Da-
vida. . .

Lze vycítiti, že Jonathan strašně trpí všemi těmi slovy;
za posledních slov kdosi z davu hodí shnilým ovocem,
jež se rozpleskne Saulovi po zádech.

KDOSI nenávistně: Chytej!

Někteří se odvrátí s odporem. — Tlačenice. — Povyk.
Král vystoupí na trůn; vedle něho stojí Jonathan, hlavu
v dlaních. Saul kyne, jako někdo, kdo mluví.

VÝKŘIKY: Ticho! — Ticho!

SAUL stojí: Milí Hebreové!

Mnozí se svíjejí smíchy.

DRUZÍ: Co říkal? — Co říkal?

SAUL: Milý lide hebrejský!

Ještě mocnější smíchy. Na králi zřejmý nepokoj. Mluví
zvolna a ztěžka, sbíraje slova.

V předvečer chystané vážné bitvy. . .

Jeho hlas jest přehlušen přibývajícím povykem z leva:
vše se tlačí; jest viděti, že se kohosi dotazují. Pozor-
nost se obrací k právě příšlým; v rostoucím hluku, v
němž hlas králův úplně zanikne, lze rozeznati tato slova:

Ano! na kopci Gilboa. . .

DRUZÍ: Jakže? Jakže?

PRVNÍ: Vojsko Davidovo . . . Filistínští, ano.
— Lze je viděti s místa. . .

DRUZÍ: Odkud? Odkud?

Nějaký hlas překřičí ostatní hlasy a slavně hlásá:

Králi Saule! vojsko Davidovo utábořilo na hoře Gilboa.

VŠICHNI: Pojdme se podívat! Pojdme se podívat!

Hluk, zmatek.

DÍVČINY: Rychle! Rychle!

JONATHAN zdvihne hlavu, kterou dosud měl ukrytu v dlaních; zdá se, že se probírá ze sna; rozhlíží se; hledí na Saula — jest slyšeti, jak dí: *Zítra večer!* — *Ach! Davide! Davide!* Odejde jakoby proniknut radostí nebo neklidem opáčným směrem, než se dal dav. A za tohoto výjevu

SAUL, který se zlobí a křičí, jako učitel na školáky: *Ale zůstaňte přece! Ale, nu, přece... když mluvím! Ale přece...!* Pohne se, jako by běžel za nimi; pak neobratně mrští oštěpem; potom jde a žalostně jej sebere. Jevišťe je teď prázdné. Na stupních trůnu vzlyká pachole; toť Saki. Král se vrací.

VÝJEV IV.

KRÁL, SAKI.

SAUL: Ty! Saki. Přistoupí k němu a velice něžně: *To pro mne tak pláčeš? — Ubohý Saki... Saki pláče stále. Král zaražen ustává po každé větě. Netřeba míti se mnou soustrast... Ty mne tedy miluješ!*

SAKI vzlykaje: *Všichni vás opustili — všichni opustili...*

SAUL: A pro to pláčeš! můj Saki... To však není doopravdy, rozumíš... (och! rád bych ukonejšil toto dítě!...) Máš mne trochu rád? Saki.

SAKI: Och! tuze! tuze rád!...

SAUL: Tak!! — A proč?

SAKI: Jste ke mně tak dobrý.

SAUL: Já! — dobrý?

SAKI: Ano; v noci na tarasu jste mi dával pfti...

SAUL s odporem sám k sobě: Ach!... vína.

SAKI: A pak... a pak...

SAUL: Co?

SAKI: Jste sám.

SAUL s pocitem značně novým, ponenáhlu: Vždyť vidíš, že nejsem, můj Saki: tys tu. — Ach! nevěděl jsem, že někoho zarmoutím. — Co dělati?

Vejde několik palácových důstojníků, před nimi poděšený velekněz.

VELEKNĚZ jako by měl na jazyku cosi před důležitého: Králi Saule...

SAUL ho přeruší: Nechte mne! vidíte přece, že právě hovořím...

Ostatní opět odejdou s posunky zřikavými.

SAUL žertem: Bavilo by tě býti králem, Saki?

SAKI: Och! ne!

SAUL: Jakže! ty bys nechtěl býti králem?

SAKI: Nevím.

SAUL: „Nevím“... Vida! chceš zkusit mou korunu? Saul ji uchopí, podává Sakimu k hlavě.

SAKI ji odmítá: Ne...

SAUL, zřikaje se na chvíli : Pověz mi, Saki — proč jsi nešel za Davidem ?

SAKI: Nevím. . .

SAUL čím dále tím více podrážděn : „Nevím“ . . . Což nemáš rád Davida ?

SAKI: Och ! ano . . . ale . . .

SAUL: Ale ?

SAKI: Raději zůstávám u vás.

SAUL: Myslil jsem však, Saki, žeš mne opustil pro Jonathana. . . Poslední večery, na tarasu, tys mne opouštěl. . .

SAKI: Pro Jonathana — ano. . .

SAUL: Nuže ! David, Jonathan — bývají spolu, není-liž pravda ?

SAKI: Často, ano.

SAUL: A jsou zábavnější než starý král.

SAKI: Och ! nejste stár, králi Saule !

SAUL, jenž si nedal koruny na hlavu, nýbrž ji má na klíně, zdvihá ji občas, jako by ji chtěl položit na hlavu Sakimu, ihned se však vzpomíná, jakmile Saki, sedící na bobku, zdvihne hlavu : Zdá se ti ? Myslíš, že ještě dovedu žertovat ?

SAKI: David a Jonathan nežertují.

SAUL: Ach ! a co dělají ?

SAKI: Nic.

SAUL: Mluví ?

SAKI: Ano.

SAUL: A co říkají ?

SAKI: Nevím. Kloní hlavu níž a níže v jakémsi zmatku — takže Saul mu náhle vrazí korunu na hlavu. — Koruna mu spadá až na oči.

SAUL vztekle žertuje: Ach! ty nevšš!... Bác!! —
Koruna!

SAKI poděšen: Ach! co to je?

SAUL: To je koruna!

SAKI: Zaclání mi oči... Nevidím!

SAUL směje se: „Nevidím“!! Cha! Cha! Cha!
Cha!

SAKI: Tuze mne bolí... Och! sejměte mi ji, králi
Saule!

SAUL drží a zabořuje korunu oběma rukama: Co řká
David?

SAKI vzlykaje: Ale nic — ujišťuji vás! — Och!
sejměte ji!

SAUL pleskne přes ruce Sakiho, jenž se brání: Nech!
Nech!... To jen z žertu. — A Jonathan co
řkal?

SAKI: Nic, — králi Saule. — Přisahám.

SAUL: „Nic; nic“ — A cože?...

SAKI: Řká mu „Daude“.

SAUL: To vím — však cože?

SAKI zoufalý: Ale nic! ale nic! ale nic, králi Sa-
ule! Saul, tragický, zdvihne korunu — Saki vztáhne ruku
k čelu: Vidíte!! Krvácím.

SAUL téměř vítězně: Ach! tak vidíš, že nejsem
dobrý! Potom náhle se skloní s velikou něžností: U-
blížil jsem ti, Saki? Saki, stále poděšený, se vym-
kne pocelu Saulovu, vstane a pomalu odchází couvaje,
zatím co Saul:

 A co o mně povídali, když mne zastihli? Že
jsem blázen? — rci? Důvěrně: Rci? věděl jsi,
že jsem utekl? Rci? — Teď mne však nepou-

štějí bez koruny. . . Jonathan chce. . . Zdá se, že jen postřehl, jak Saki by rád unikl a v okamžiku, kdy Saki se obrátí naposledy před útekem. O Saki, odcházíš nadmíru smutně, pravil jsi, že jsi mne měl rád, Saki? . . . Saki dojat vrací se ke králi, jenž se skloní a důvěrně: Poslyš: mé oslice! ty víš, mé oslice. . . nuže! vím, kde jsou!!! — Chceš? půjdeme za nimi spolu! . . . Odcházejí. Upchneme! upchneme!! . . . Odejdou.

VÝJEV V.

Jeskyně, či spíše sluj, jejíž klenba na levo jest pobožena: tudy vniká úplňkový jas mezi lianami a křovím: na levo balvany; část na pravo, stísněna klenbou jest velice temna; na pravo do ní pozadím se svažuje stezka; tudy vchází Saul, tápaje nohou.

SAUL, DÉMON, potom **DAVID** a **JONATHAN**

SAUL: Aj! pramen. . . Klouže to. Málem bych byl upadl. Země jest mokrá. — Kam mne vedeš?

DÉMON mlčí.

SAUL: Tož sem? — Nu! odpověz. Toť stále totéž! Netřeba mi vnucovati mínění, že mne vedeš, kam se ti líbí, abych nenašel, čeho hledám. — Blíží se k levu. Vida! tady jest zajímavá! — Není tu špatně na hovor. . . V jádře, víš, ani na tom tak nelpím, na svých oslicích. . . Jenže příliš na mne pospícháš, na můj věk! Jsem také uondán, chápeš? Hledá místo, kam by si sedl a vrá-

tí se na pravo; sedne si na jakousi přírodní lavici v nejtemnější části jeskyně. Posad' se sem. Ukáže neurčitě naproti sobě. Démon si již již sedá. Ne! nesedej si na zemi: jest promáčena. Podá mu korunu. Dej si ji vespod. Démon si sedne na korunu. Nejdříve mi povíš. . . Kychne; pokyne, že jest nachlazen. Jest-liže však nejsou oslice příčinou, proč jsi mne sem zavedl? Kýchne.

DÉMON: Pozdrav. . . ! —

SAUL: Nu?

DÉMON: Hi! hi! hi!

SAUL: Ach! nemám rád, směje-li se někdo, když nežertuji.

DÉMON: Hi! králi Saule! toť tak směšné! Víš, koho tu uvidíš?

SAUL: Ach! Saki! je mi teď tak trochu do smíchu! Mluv, nu, koho uvidíme? Vstane a jde k démonovi.

DÉMON: Pst! Pst! Jen poslouchej. Šum kroků a hlasů, blížících se z leva.

SAUL: Ach! — David!

DÉMON: A?

SAUL mumlaje: Jonathan!

DÉMON: Poděkuj!

DAVID se objeví s Jonathanem. Jsou ozáření měsícem. Třikrát! Po třikrát dám zatroubiti na troubu. Hned na poprvé se přichystej. Bude to nedlouho před svítáním... Přesvědč Saula. — Po třetí za nic vám již nebudu moci odpovědět. Jest nutno, abyste se sem uchýlili oba dva před úsvitem.

SAUL zamyšlí k nim; démon mu zatáhá za plášť: Och
Och! vždyť radí ku zradě!

DÉMON: Ukážeš-li se, uprchnou.

JONATHAN: Sbohem, Davide.

DAVID položí čelo na rámě Jonathanovo: Ach! Jonathaně!

DÉMON vleče Saula zpět: Pojď! pojď! hm! leh-
něme si. Nech, až se přiblíží. Tvař se spícím.
Uvidíš blíže. Saul si lehne, kde prve seděl. Démon
zmizí.

DAVID pozdvihne obličej: Sbohem. Teď odejdi.
Nech mne chvíli o samotě. Musím se ještě po-
modlití.

JONATHAN: A oč budeš žádati Boha?

DAVID: Ty nevíš, Jonathaně? Ach! aby ode
mne vzdálil tuto korunu.

SAUL posmívá se stranou: Jak je to prosté!

DÉMON: Pst!

JONATHAN: Sbohem.

David poklekne mezi skalisky, obrácen téměř zády k
obecenstvu. Jonathan odchází na pravo. Spatří Saula a
kvapně se vrací k Davidovi: Davide! Davide! otec
je tu! David, zabrán v modlitbu, se nepohne. Jonathan
zdešeně: Otec je tu, Davide!

DAVID se stále modlí: Ještě jsem se nedomodlil.
nech mne!

Ticho. Aní hnutí.

SAUL: Což sem nepřistoupí?

David vstane.

JONATHAN: Co učiníš?

DAVID: Viz. Zdvihne korunu a přiloží ji k Saulovu

čelu: Řekneš mu to, Jonathane. Nutno ho přesvědčiti.

SAUL stranou: Tak se třesu! David pochopí. . .

JONATHAN: Neuvěří mi. . .

DAVID navrátě se s náhlým vnuknutím: Ach! Vytáhne meč a vytne z královského pláště veliký kus purpuru, a zdvihne jej: Ať zví, že jsem to byl já; že bera tento kus pláště, mohl jsem ho zbaviti života. — Pozor! probouzí se! Pojď, prchněme! Odejdou na levo.

SAUL vstane, jde po svitu měsíce, patří na sebe, jakoby byl špatně oděn, neslušně, rozřezaným pláštěm; potom se ušklíbá: Jak jsou ke mně hodní!

KONEC ČTVRTÉHO DĚJSTVÍ

DĚJSTVÍ V.

Jest noc. Jevišťe představuje neurčitý obrys hor, velice nezřetelný. Na pravo Saulův stan.

VÝJEV I.

JOHEL, BRADÝŘ před stanem.

BRADÝŘ: Dosud nemáš rozkazů?

JOHEL: Rozkazů? rozkazů, och! ano: hojně rozkazů; ale žádný směr.

BRADÝŘ: Jest pravda, že se Hebréové rozdělili?

JOHEL: Rozdělili? Vůbec ne: všichni jsou pro Davida.

BRADÝŘ: U ďasa! to dopadne zajímavě tato bitva! Poušklíbne se. A Saul? Také jest pro Davida?

JOHEL stále vážný: Mlč, bradýři; Saul vrávorá jako stařec. A tento boj jest jen jakousi pabitvou; porážka se již dokonala v jeho srdci.

BRADÝŘ: Nuže, co učiníš, Joheli?

JOHEL: Co učiníš, bradýři? Chtěl bys ode mne rady? Od kdy mám na starosti vésti tvé myšlenky? klid se: hle Saul.

Vejdou Saul, Jonathan. Pochodně ozáří vnitřek stanu.

VÝJEV II.

SAUL, JONATHAN a ještě jiní, mezi nimi **SAKI, ČÍŠNÍK.**

SAUL Jonathanovi: Vidiš mé ruce... jak se třesou!

JONATHAN: Ubohý otče!

SAUL: Co by mi šlo spíše k duhu? Myslíš, abych se napil vína? nebo abych nepil? ... Já myslím, abych raději pil. ... Jdi, Saki. Saki odejde. Dnes bych neměl síly zabít — i kdyby to byl nepřítel. Jest čas, abych přistoupil k Bohu. ... Hlasitěji. Teď mne nechte. Noc se brzy skončí a potřebuji zůstat sám.

Ruch.

Ty zůstaň, Jonathane; rád bych si s tebou pohovořil.

Ostatní odejdou. Saul kráčí chvíli dlouhými kroky nemluvě.

JONATHAN: Otče, zbývá mi jen několik okamžiků.

SAUL kýchne: Stáhni tuto oponu. Kýchne. Nachladil jsem se oněhdy v jeskyni. ... Ostatně: snad ji znáš; není daleko odtud. ... David loupežník ji jistě zná.

JONATHAN, čím dál tím více sklíčen neústupností Saulovou: Odpusťte, otče, pospěšme si. Tato noc toliko nás dělí od zápasu; třeba nám se připravovati, nebo spát.

SAUL rozvážně: Připravovati se, synu. Dnes večer se připravuje všecka má duše.

JONATHAN: Otče, připravovati se k činu. O čem jste chtěl se mnou mluvit?

SAUL: Ach! právě o tom, Jonathane. — Když jsem jednával, nechápal jsem toho. Jest čas jednati — a čas káti se, že jsme jednali. — Po-

chop, synu, že jsou důležitější věci pro duši, nežli vítězství nějakého vojska...

JONATHAN: Kdy jste vlastně tolik jednal, otče?

SAUL: Vím; vím; především jsem toužil. Ale i přes to, dítě, nadejde doba, že bych se rád kál. Jonathan, čím dále tím zoufalejší, se chystá k odchodu.

Jakže! ty odcházíš?

JONATHAN: Ech! čas kvapí. Mám vše před sebou... Otče, za okamžik se vrátím.

SAUL: Jonathane! Jonathane! opouštíš mne, když srdce mé se třese! Nemůžeš ani chvíli zůstat se mnou a hovořiti?... Synu, jsem něžnější, než kdysi, ujišťuji tě...

JONATHAN: Běda!... Hle Saki... Otče, nechte mne.

SAUL Jonathanovi i Sakimu zároveň: Ach! nechte mne sami! Jsem blázen, že hledám u vás opory!... Saki, odnes to víno. Učiním lépe, nebudu-li pít. Odejdi. Odejdi... Jonathan odejde. Saki zůstane nepozorován v koutě stanu.

JONATHAN vycházeje: Otče! půjdete se mnou, až se vrátím?

SAUL: Snad. Volaje naň zase. Okamžik, Jonathane! Jonathane nermuť se; vrať se za okamžik: půjdu za tebou... Ale nech, ať se trochu pomodlím.

VÝJEV III.

SAUL, SAKI, zprvu nepozorován — **DÉMON**
venku.

SAUL maje za to, že jest sám: Ach! Ach! sebeřme
se. Co jsem?

DÉMON z venku skryt: Saule!

SAUL jda ke dveřím: Jonathan? Pohlédne. Ne, jsem
sám. Poklekne. Bože můj! Co jsem před tebou..

DÉMON, skryt: Saule!

SAUL; ... proč mne zahrnuješ žádostmi? Hle-
dám-li, oč bych se opřel, uniká mi. Nemám
v sobě nic pevného... Roztržitě. Co v něm pře-
devším miluji, toť jeho síla. Pružnost jeho boků
jest podivuhodná! viděl jsem jej, an scházel
s hory; zdá se, jako by stále byl hotov ke sko-
ku. ... Plaše. Dosti mé rty! Vstane.

DÉMON žalostivě: Saule!

SAUL: Jsem roztržit.

DÉMON: Saule!

SAUL: Hm! volají mne. Jde ke dveřím stanu.

SAKI bráně mu, aby otevřel: Neotvírejte králi Sa-
ule!

SAUL: Jakže! tos byl ty, Saki! Co tu tropíš?

SAKI: Bojím se o vás.

SAUL: Tys mne volal?

SAKI: Ne.

SAUL: Ach! toť venku.

SAKI: Ne! Neotvírejte. ... Všechno jest venku;
noc jest plná.

DÉMON: Saule!

SAKI: Nepřijímejte. . .

SAUL: Och! zatvrzelé srdíčko! což neslyšíš, jak mne volají? Saul vyjde s pochodní.

DÉMON stále přežalostivě: Saule!

SAUL přistoupí — shýbne se: Drobečku! — Ach! jak se třese! — Jest mu zima? Sáhne naň. Vždyť je dočista prokřehlé, ubohé robě! Pojď! pod stanem nám bude tepleji. — Nuže! pojď; zahřeji tě. Démon se nepohne. Ůch! přece tě neponesu, stvořeníčko! Pozdvihne jej. Jak je hrozně těžký! — Nese jej. Saki odejde.

Saki odchází! Ulehčí se mi! Nechává tu víno. — Napiješ se. — Složí jej. Ůf! — Nuže, schouli se do mého pláště. Sedne si.

DÉMON se zahalí dopola do pláště: Jest rozfrhán!

SAUL usmívaje se: Ano, — z této strany si z něho vzal David kus.

DÉMON chechtaje se: Cha! cha! cha!

SAUL: Cože?

DÉMON: Nic.

SAUL mu podává džbán: Pij. . . Daří se lépe? — Tam! pro! mně. — Teď buď kliden; musím promyslit mnohé.

JONATHAN z venku: Otče!

SAUL hanbě se: Nu! dobrá! Jonathane! . . . Nikdo nevchází. . . K démonu. Schovej se.

JONATHAN: Otče, pojdte za mnou. Pojdte nyní; jest čas.

SAUL tuze se stydě: Vstávám. — Jen okamžik. . . Jdi; jdu za tebou.

Démon se ukáže; hledí s úsměškem na Jonathana.

JONATHAN: Och! co je to?

SAUL: Toť děcko, které se tetelilo zimou — a které jsem vzal do stanu.

JONATHAN hluboce zarmoucen: Ach!?

SAUL zahanbeně: Ano.

JONATHAN čím dále tím zoufalejší: Otče! Teď, ať odejde! Pojdte!

SAUL nehybný a jako pitomý: Ano.

JONATHAN: Ó, otče! otče! což mne nemilujete o trochu více než tohoto maličkého?

SAUL téměř vzlykaje: Mlč, Jonathane! . . . Jonathane! prosím tě! Nevíš, jak je nesnadno!

JONATHAN: Nesnadno co? — Ubohý otče. . . jak jste trápen!

SAUL: Jonathane. . . tys příliš mlád, abys mne pochopil: cítím, že se stávám velice divným! — Má cena jest v mé složitosti. — Poslyš: povím ti tajemství: — myslíš, že jsem spal minulou noc. . . v jeskyni. . .

JONATHAN činí se nevěda: V jeskyni. . .

SAUL: Ano — ty víš — když David. . .

JONATHAN: David.

SAUL popuzen: Ano, David. . . umlouval s tebou mou porážku. . . a uřezal mi kus pláště, aby tě lépe poučil, jak mne zraditi. — Cha! Cha! vaše vzájemná dohoda jest dokonalá. . . Jaká péče o mně! Poděkuješ mu — slyšíš, Jonathane! Démon se chechtá. Poděkuješ mu za mne. Domnívá se, že jsem řádně schátral! Zahlaholí troubení.

JONATHAN: Ach!

SAUL: Ach! znamení!

JONATHAN: Pojdte, otče. — Ach! ze slitování k vám!

SAUL: Ty pláčeš — Jonathane! Jonathane, synu můj! — Nu, chápeš alespoň, jak trpím — jak trpím, že tě rozpláči. — Poslyš ještě tato příslloví; jest moje: Doprovázej ho na prah stanu rozvážně: Čím se člověk utěší v pádu svém — ne-li tím, co ho v pád uvrhlo? — Propouštěj ho. Jdi! odejdi! — Utec rychle!... — Do jeskyně! — Běž! Já tě za okamžik dohoním.

Lze slyšet i zahlédnouti tlupy vojáků jdoucích mimo. Jonathan se vzdálí.

VÝJEV IV.

SAUL, DÉMON.

SAUL, zapomínáje na démona: Ach! nač nyní čekám, abych vstal a jednal? Má vůle! má vůle! Volám teď jako opuštěný plavec heleká za lodicí, která mu ubíhá s očí do dálí — a mizí!... mizí!... Všechno podněcuji proti sobě. Spatří démona, jenž pije.

Hola! teď mne nech na pokoji. — S bohem... Odejdi. Potřebuji si odpočinouti. Démon se nepohnul.

DÉMON: Neodpočineš si již, králi Saule!

SAUL: Neodpočinu si již! Och! proč mi to říkáš, drahoušku?

DÉMON: Protože tě již neopustím, králi Saule.

SAUL: Již ne!

DÉMON: Již nikdy.

SAUL: Jakže, ty mne již neopustíš! A proč?

DÉMON: Protože jsi o mne pečoval.

SAUL: Pečoval! Co jsem ti udělal, nebožáku?

Podal jsem ti jen cár pláště — jektal si zuby!

DÉMON: Ano. Ale náramně jsem se zahřál. —

Sáhni si jen! — Cítím jak má kůže pálí!

SAUL: Ne! — nech. . . nemohu. — Odejdi! Prosím tě: mám soustrast s sebou, jenž měl soustrast s tebou.

DÉMON: Soustrast! Och! Ale Saule! mně neřikej, že přivedl-li's mne, nepůsobilo tobě samému radost. . . hm? — že mne máš v záhybu pláště. . . nu? — Saule! Saule! ale, vida! Saule! rozesměj mne přece — jsme oba smutní. — Což jsem ti ublížil? rci? Proč se na mne hněváš.

SAUL, jenž by se rád vymluvil: Chci se modlití.

DÉMON neslyše: A pak, víš. . . kdybys chtěl mít soustrast. . . nejsem sám; jest jich venku více.

SAUL, mimoděk — navnaděn: Ach! jest jich tam více? — Kde že?

DÉMON: Ale, tam — za dveřmi. Saul jde ke dveřím stanu, který poodhrne. — Démoni vejdou strkající se.

VÝJEV V.

SAUL a DÉMONI.

SAUL: Och! to jich jest!! — Nuže! vejďte! Bo-

jím se, odepru-li jedinému pohostinství, aby to nebylo nejroztomilejšímu — nebo snad nej-bídnějšímu! Dveře zapadnou. — Ve stanu zavládne teď zmatený, ustavičný šum. Hemží se démony.

PRVNÍ DÉMON ostatním: Král teď právě pro-
řekl cosi tak směšného!...

Zmatek. Mluví druhým do ucha — všichni se smějí...
Po druhé zahlaholí trouba.

SAUL: Ach! Ach! noc se končí... Pospěšme
si!

Přichází Jonathan.

JONATHAN venku: Otče!

SAUL skočí ke vchodu stanu a rozestře svůj plášť, aby
zakryl vnitřní výjev: Nevcházej!

JONATHAN zoufale: Ach! pojďte!

SAUL důtklivě: Pro lásku Boha Davidova, utec
Jonathane! — Pospěš si! — Půjdu za tebou.
Jonathan odejde. Na jevišti hlučně přibývá stále víc a
více bojovníků. — Ryk venku — povyk démonů ve sta-
nu. — Ponenáhlu se rozbřeskuje. — Ale vnitřek stanu
zůstává temný, ozářen pochodněmi.

SAUL přiblíží se k rampě k divákům. Jeho hlas pře-
hluší všechn hluk: Rád bych se, dříve než o-
dejdu, vyjádřil několika slovy. Démoni hlomozi
víc a více. Mlčte přece, křiklouni! Vidíte, že
mluvím k obecenstvu. K divákům. Čím se člo-
věk utěší...

DÉMONI: Vždyť jsi již řekl... již jsi řekl... Cha!
cha! cha!

Povyk. Všechn rostoucí lomoz démonů nabude v hud-
bu zcela pravidelnou.

SAUL obrácen k démonům: Nu co pak? — Nuže!
— Uvelebíte-li se . . . zahrajte nám alespoň
něco, — ukažte, co umíte. Démoni vrážejí do se-
be — pravidelný lomoz. — Saul na ně dlouze vážně
hledí.

SAUL s odporem: To není krásné.

DÉMONI: Ale Saule, vždyť jsi nás ničemu ne-
naučil.

SAUL: Teď dosti! Dosti! Saul ustrčen upadne na
kolena; využije toho řka: Pomodlím se. Ryk venku.

SAUL ucouvne ke dveřím na kolenou, strkající se dé-
moni ho pomalu zatlačují; na modlitbách: Zda-li na-
jdu kromě jeho uspokojení nějaký lék na svou
touhu? Opět ucouvne. Vyjadřuji se! vyjadřuji
se! Plaše. Ach! Hm, holátka! necháváte mi
málo místa. . . Tišeji. Jsem úplně potlačen.

Rozední se. Trouba zahlaholí potřetí. Saul polo vztyčen
strhne oponu stanu. Démoni zmizí před záplavou svět-
la. Hudba ustala.

VÝJEV VI.

RŮZNÍ.

SAUL mocným hlasem do ticha: Již jest příliš poz-
dě! — Ejhle, den! Blíží se ze stanu k levu, poklek-
ne, nebo dřepne na zemi, ruce v trávě: Ach! jak mne
osvěžila tafo svěžest! . . . Hle hodina, kdy pa-
stýři koz vyhánějí stáda z chlévů. — Tráva se
koupá v rose. . .

Johel vešel s druhými bojovníky vojska Davidova.

JOHEL spatře Saula: Jakže! — Saul se modlí. . .

SAUL zabrán v sebe — nevida jich: Jsem pokoušen.

BOJOVNÍK k druhým: Muži Davidovi, běžte!

Zvěstujte králi, že Saul je zde — bezbranný.

— Běžte! — David nechce, aby byl zabít.

Odejdou. Johel zůstane.

SAUL stále v sebe zabrán: . . . Koupá se v rose. . .

JOHEL přistoupí ke králi, potom náhle se vzpřímí za ním a napřáhne ruku.

SAUL: Och! Och! Och! — toť příliš podlé pokušení; — útočí na mne ze zadu. Johel jej bodne. — Saul se skácí. Johel mu serve korunu a nese ji Davidovi, jenž přikvačí, provázen mnohými ozbrojenci Na rozkaz Saulův se chopí Johela. — Ruch.

Jest bílý den.

DAVID: Padouchu! Padouchu! — Hola! odvedte toho člověka! Zabte ho a šelmám hodte jeho mrtvolu. Hanba tomu, kdo vztáhne ruku na vyvoleného Páně! — Hodil mi na hlavu korunu veškerou tíhou.

Skloní se k Saulovi a vezme korunu, kterou dal položit vedle Saula, — položí mu ji na hlavu. Hluboko skloněn a tiše.

Neměl jsem tebe v nenávisti, králi Saule! Vzpřimen. A Jonathan také, pravíte? Nebohý! Nebohý! Ať jej přinesou sem. Ať jej položí po bok Saulovi, a smrt ať je spojí. Jaký to křik? Jaké nářky venku? Žal zabírá mou duši.

Průvod přinese tělo Jonathanovo.

Hory Gilboa! ať na vás není ani medu ani rosy! Kloní se nad Jonathanem. Učinil jsem, seč

jsem byl, Jonathane! — Učinil jsem, seč jsem byl, Jonathane, bratře! Vzpřimem. Nuže! teď vstaňme! Odneste do paláce tělo Saulovo a Kralevicovo. Uložte je na královská nosítka. Ať všechen lid utvoří průvod; můj žal doprovázejž jeho pláč a nářky. — Hoj! hudebníci! nechť zavzní smuteční hudba!

Odcházejí volným průvodem za zvuků smutečního pochodu.

KONEC PÁTÉHO DĚJSTVÍ

Knihu upravil a dřevoryty vyryl
JOSEF MAREK,
vytiskl Frant. Obzina ve Vyškově
a s pomocí Boží a přátel Studia
vydal A. L. STŘÍŽ
v srpnu roku 1918.

